

ŽELEZAR

Dve leti naše rekonstrukcije

GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE
J E S E N I C E

JESENICE, 24. AVGUSTA 1963 ŠTEVILKA 34/V

19. avgusta 1961 smo začeli z deli na Belškem polju. V dveh letih je bilo odkopano in vgrajeno okoli 800 tisoč kub. metrov materiala. Sedaj že prihajajo vagon-ske pošiljke konstrukcij in gradbenega materiala po novi železniški povezavi naravnost k novim obratom na Belškem polju.

Bluming hala kaže že svoje oblike v vsej dolžini. Prvih 150 m konstrukcije je centrirano in bodo v kratkem pri-

čeli pokrivati streho. V teku so dela pri gradnji strojni-ce, kopljejo pa že tudi temelje za tretjo halo, za valjarno gredic.

Za halo vzdrževanja prihaja konstrukcija za podaljšano prekritje. Potrjena je sprememba investicijskega programa in je dokončno odločeno, da bo v tej hali jeklovlek. Z gradbenimi deli za podaljšek smo začeli takoj po potrditvi, z montažo pa bodo začeli v avgustu.

Prvi stroj, ki smo ga dobili iz Amerike, poizkusno obratuje. To je stroj za brušenje tanke pokron pločevine v valjarni tanke pločevine.

Iz ZDA so nas obvestili, da so že naložili na ladje novo žarilno peč za jeklovlek. Odposlali so tudi kompresorje, konec meseca pa bodo še škarje za debelo pločevino.

Najavljena je tudi oprema: linija za vlečenje jekla, natezno ravnalni stroj za pločevino, v septembru bodo začeli odpošiljati vlečne stroje za predelovalne obrate, v septembru in oktobru pa mehansko in elektro opremo za valjarno.

Pri nas smo zaradi pred-

videnih dobav pripravili v hali vzdrževanja oziroma jeklovleka carinsko skladišče. Po carinskem pregledu bomo dali težko opremo v obrate oziroma hale, kjer jo bomo montirali. Za drobno opremo imamo že pripravljena skladišča.

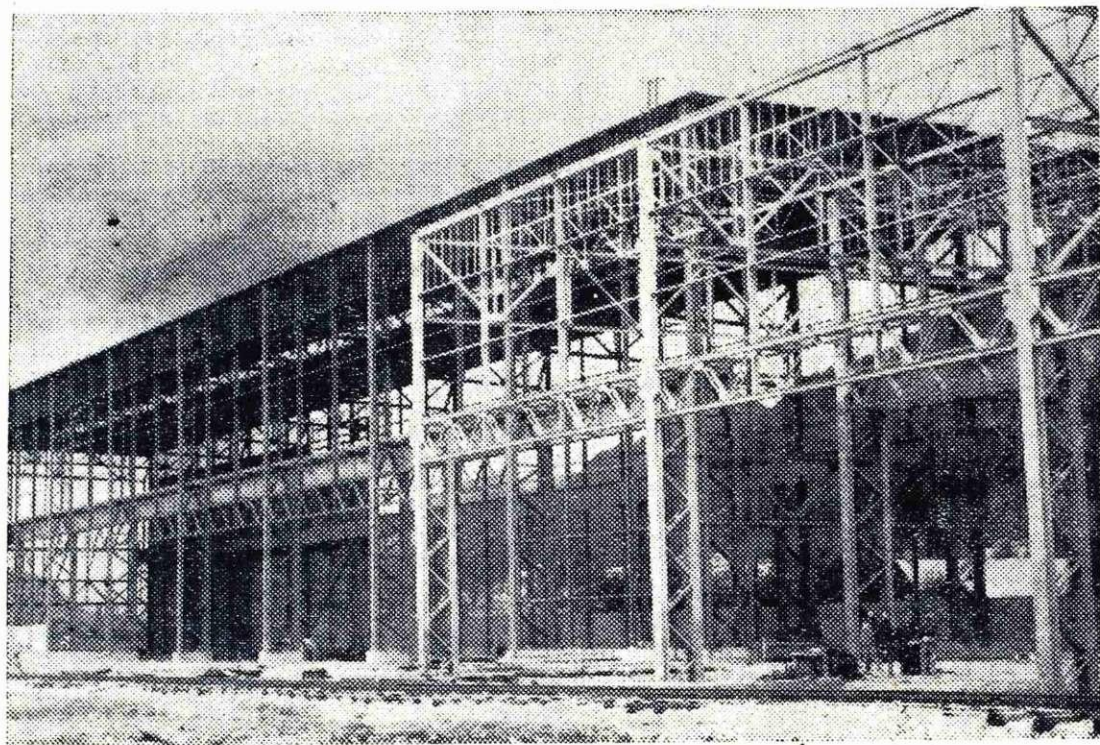
Kar bo domače opreme za valjarne, imamo za elektro opremo zaključene praktično že vse pogodbe. Za strojno opremo je že podpisana pogodba za valjarno trakov s Strojno tovarno Trbovlje, za bluming valjarno z Litostrojem, pogodba za izdelavo pečnih konstrukcij pa je v pripravi v Metalni Maribor.

Čeprav se je dobava žerjave po pogodbenih rokih nekaj zakasnila, to še ne vpliva na potek ostalih del. Glavna dela potekajo po predvidenem programu, čeprav so še vedno težave s financiranjem. Priprava dokumentacije za gradnjo temeljev je v polnem teku. Pričakujemo, da bomo konec meseca že začeli z deli za temelje žarilne peči v jeklovleku in za globinske peči, v septembru pa že za temelje valjarn.

Uvoženo opremo prejemo močno v pogodbenih rokih ali pa celo prej. Tudi dokumentacijo dobivamo v redu.

Tako pričakujemo tretje leto naše rekonstrukcije.

inž. Milan Marolt

Dve leti je minilo, odkar smo začeli z deli na Belškem polju

Mladinci iz železarne —
posnemajte jih!

Dve dnini za Skopje

Skopska tragedija je mobilizirala široko akcijo pomoči makedonskemu narodu doma in v svetu. Vse gospodarske organizacije, podjetja, ustanove in posamezniki po svojih močeh prispevajo za obnovitev porušenega Skopja.

Aktiv ZMS javornika II je na svojem sestanku dne 7. avgusta razpravljal o pomoči Skopju. Mladinci so se ob tej priliki spomnili besed maršala Tita ob obisku porušenega mesta: »Mladina naj pride, mladina naj gradi« in sklenili, da bodo v okviru pomoči porušenemu Skopju namenili še eno dnino. Humanost in prizadetost, ki jo je pokazala mladina z javornika II, nam izpričuje, kako trdno je bratstvo in edinstvo med našimi narodi. Mladinci iz obrata javornik II bodo svojo obveznost, to je dopolnilni dnini za ponesrečence v Skopju, izpolnili najkasneje do 1. 9. 1963.

I. F.

21. redno zasedanje CDS

Problematika nagrajevanja

Na 21. rednem zasedanju CDS 12. in 13. avgusta je CDS razpravljal o gibanju osebnih dohodkov v prvem polletju letos in v zvezi s to razpravo ter na predlog komisije za nagrajevanje sprejel več sklepov. Danes objavljamo nekatere sklepe, ker jih v prejšnji številki »Železarja« zaradi pomanjkanja prostora in kratkega časa nismo uspeli. Poleg drugega je CDS na tem zasedanju glede nagrajevanja sklenil:

1. Ker bi administrativna in linearna omejitev povprečij lahko več škodovala kot koristila, priporoča CDS ekonomskim enotam, da to vprašanje rešijo v svoji pristojnosti, pri tem pa naj predvsem upoštevajo pravično udeležbo administrativnih delovnih mest.

2. Sistem grupnega premiranja se ukine, ker takšen kot je sedaj ni več stimulativen, temveč nastopa le kot obračunski instrument. Oddelek za nagrajevanje naj s konkretnimi izračuni prikaže stanje grupnim vodstvom, leti pa naj se na podlagi tega odločijo za enotno ali diferencirano delitev. Možna oblika individualne delitve je še vedno pridnostni dodatek.

3. Za žebličarno se sprejme način obračuna OD z uporabo ekvivalentov, tako da

se spremeni predloženi reprezentant v višini 755 din za toliko, kolikor vplivajo na izračun osebni dohodki, ki niso bili priznani v letu 1962 za obešalne kljukice in žične odrezke za martinarno.

4. Z namenom, da se prilagodi odstotek režije vzdrževalnih obratov, ki je bil prvotno izračunan na podlagi krajšega obdobja, dejansko doseženemu odstotku v razdobju enega leta, se v čl. 36 pravilnika o formiranju in delitvi OD spremeni % režije in sicer: mehanična delavnica Jesenice s 44,05% na 40,75%, konstrukcijska delavnica s 38,72% na 37,21%, elektrodelaavnica s 33,96% na 31,28%, vzdrževanje Javornik s 33,89% na 27,91%.

5. CDS je odobril naslednje spremembe cenikov: v šamotarji za kanalsko

opeko $\varnothing$ 45 mm — 9.692 din/t
v valjarni 1300 za rebrasto pločevino iz platin — 2.961 din/t

in za rebrasto pločevino iz predpločevine — 1.645 din/t
(Nadaljevanje na 2. strani)

Znižali so ceno delovne ure

Ko so na seji UO EE energetskega gospodarstva razpravljali o obračunu stroškovnih mest za junij in za prvo polletje, so ugotovili, da so v juniju zmanjšali stroške in dosegli prihranek oziroma znižanje za 45.582 dinarjev. Nižja je bila tudi cena delovne ure in sicer v juniju za 14 odstotkov manjša od planirane.

Prihranek v prvem polletju znaša 1.394.000 din, cena delovne ure pa 548 din in je za 5,7 odstotkov nižja od planirane.

Takšno znižanje stroškov so dosegli predvsem z boljšo organizacijo dela pri popravilu merilnih in regulacijskih naprav.

Pregled doseženih neto osebnih dohodkov na eno plačano uro

Ekonomska enota	Plani-rano	Doseženo od začetka leta do konca jul.	
		v juliju	konca jul.
vodstvo topilnic	257,78	305,47	280,91
visoke peči	157,50	174,87	174,01
martinarna	173,88	163,94	187,49
nabiralci na haldi	130,50	171,18	136,31
elektro peč	181,53	186,61	224,04
šamotarna	144,72	142,23	152,48
livarne	159,18	208,61	211,26
Ø topilnic	165,92	172,88	186,05
vodstvo valjarn	244,58	243,60	249,32
javornik I	164,43	173,26	170,94
javornik II	158,67	174,02	175,54
valjarna 2400	166,35	173,51	181,21
žična valjarna	168,48	163,86	173,34
jeklovlek	151,17	170,56	178,21
odprema Javornik	154,67	158,99	174,55
strugarna valjev	165,31	164,87	180,47
Ø valjarn	163,10	171,85	175,08
vodstvo predelov. obratov	257,79	278,95	285,45
hladna valj. in žičarna	160,23	146,16	170,21
cevarna	148,64	141,09	179,06
žebljarna	142,09	124,24	165,60
elektrodni oddelek	125,97	147,00	183,63
Ø predelov. obratov	151,24	143,49	173,92
vodstvo stroj. en. obratov	261,41	271,02	273,62
vodstvo vzdrževanja	209,46	196,94	221,83
mehanična delavnica	159,28	173,34	183,62
konstruktorska delavnica	156,88	167,74	179,24
elektro delavnica	160,67	179,38	189,98
gradbeni oddelek	156,50	168,88	186,50
vzdrževanje Javornik	160,17	187,90	197,45
promet	152,96	151,29	163,13
transport	133,76	178,49	183,80
vod. en. gr. in en. gospod.	184,74	217,32	208,40
elektro in topl. energija	176,34	183,05	194,32
plinska in vod. energ.	186,55	216,40	219,78
plinski generatorji	163,77	176,37	187,27
Ø stroj. energ. obratov	157,81	175,24	185,25
upravne službe	178,14	179,90	200,96
OTK - R	172,99	190,68	202,47
projektivni biro	203,61	244,48	261,52
pripravniki	152,83	172,06	175,47
Ø železarna	161,42	170,45	183,42

EE plinski generatorji

Strokovno usposabljanje kurjačev in boljša organizacija dela

UO EE plinski generatorji je na seji dne 7. avgusta razpravljala o poročilu obratovodje, o poročilu obratnega kalkulant, ekonomiki obrata ter o ukrepih za izboljšanje discipline. Po živahni in uspešni razpravi o teh vprašanjih so na seji sklenili poleg drugega tudi naslednje:

1. Potrebna je večja odgovornost nadkurjačev oziroma dninskih delovodij na generatorjih, ki so odgovorni, da na njihovi izmeni generatorji, mazutna postaja in ostale dodatne naprave pravilno in ekonomično obratujejo. Samostojno morajo prilagajati obratovanje potrebam obratov, pri tem pa upoštevati varnost in ekonomično izkoriščanje naprav.

2. Potrošniki generatorskega plina morajo takoj sporočiti spremembe pri obratovanju vsakega posameznega potrošnega mesta, ker so sicer vsi ukrepi za izboljšanje delovne discipline pri plinskih generatorjih zaman. Nadkurjač mora biti sproti obveščen o režimu dela potrošnikov.

3. Obratovodstvo mora skrbeti, da bo čimprej izvedena popolna avtomatika regulacije na generatorjih Javornik.

4. UO je osvojil predlog obratovodje, da je treba za proizvodnjo čim bolj kakovostnega plina in za zmanjševanje gorljivega v pepelu podvzeti naslednje ukrepe: — Obratni asistent mora stalno zasledovati analize in pokazatelje instrumentov za

pritisk, temperaturo, paro in zrak. Odstopanje od normalnega stanja mora javno za beležiti in pokazati tistim, ki so krivi za napake, prvič s poučevanjem, drugič z opominom in tretjič s predlogom za kazen.

— Vsako odstopanje v ugotovljeni analizi plina je treba označiti z rdečo kredo, tako da se takoj opazi.

5. Ker posamezniki na delovnih mestih še ne obvladajo tehnološkega postopka in ne znajo brati ter vrednotiti analiz, UO priporoča, da vodilne osebe občasno kar na delovnih mestih poučujejo zaposlene v kratkih 15-minutnih informacijah. V oktobru naj bo v ZIC 4-urni seminar o kakovosti plina in faktorjih, ki vplivajo na kakovost in na zmanjšanje gorljivega v pepelu.

6. Opozoriti je treba OTK, da od laborantov zahteva točne analize, ker je ugotovljeno, da so analize napisane, niso pa bile res vzete.

7. Kurjači, ki niso napravili izpita, ga morajo ponoviti najpozneje do 10. septembra. Če ga tudi do tega roka ne bodo opravili, jih je treba prenesti z delovnega mesta.

8. Takoj je treba začeti s preventivnim popravilom raznih rezervnih delov, ventilov in podobno, ker bomo tako znižali materialne stroške.

9. UO poziva kolektiv plinskih generatorjev, da vložijo maksimalne napore za zmanjšanje materialnih stroškov, da bomo do konca leta dosegli če ne manjše, pa vsaj planirane stroške.

10. V zvezi z neenotnim stališčem nadkurjačev do evidence ur za manjkajoče naj obratovodstvo imenuje komisijo, ki bo izdelala osnutek internega pravilnika za priznavanje ur za manjkajoče.

11. Opozoriti je treba vodstvo vzdrževanja Javornika na slab odnos ključavničarja do potrošnega materiala. Uredijo naj tudi evidenčne knjige dela vzdrževalnega ključavničarja. Nadzor naj vodi glavni delovodja plinskih generatorjev na Javorniku.

12. Za vsak neopravičeni izostanek v mesecu bodo kršitelji kaznovani z odtegljem 5% od osebnih dohodkov. To pomeni za en izostanek 5%, za dva izostanka 10%, za tri izostanke 15% itd. Za sedem neopravičenih izostankov v letu bodo priznani deti obračunani.

To velja tudi za nedeljske delo, če delavec dela v turnusu in je razporejen na nedeljsko delo. Ne velja le v primerih, če je delavec razporejen več kot dvakrat za poredoma v nedeljo na delo. Če pa se delavec na takšen razpored predhodno ne pri- toži, potem pa izostane, se mu izjema ne bo upoštevala in se mu prav tako odtegne od osebnih dohodkov 5% tem, da se takšen neopravičen izostanek ne računa v 7 dni za obračun.

Problematika nagrajevanja

(Nadaljevanje s 1. strani)
v žični valjarni za valjanje na posebni kalibraciji

SM navadna — 2.707 din/t
SM kvalitetna ogljična — 2.863 din/t

SM plemenita ogljična — 2.994 din/t in z dodatkom na kvaliteto 773 din/t

v žični valjarni cene, ki jih sedanji cenik ne vsebuje:

SM kvalitetna nizko legirana — 2.870 din/t z dodatkom na kvaliteto 1.243 din/t

SM plemenita nizko legirana — 3.712 din/t z dodatkom na kvaliteto 1.158 din/t

SM plemenita ogljična — 2.648 din/t z dodatkom na kvaliteto 773 din/t

El ogljična — 2.610 din/t kvadratne gredice za profilne valjarne — 2.057 din/t

v hladni valjarni in žičarni paragonška žica Č 1430 — dimenzije 6x0,48 — 48.404 din/t

pocinkana vlečena žica za kolesa Ø 2 mm — 17.266 din/t

vlečena žica fina SM kvaliteta — 18.976 din/t

vlečena žica fina El, plemenita ogljikova — 18.976 din/t

vlečena žica fina SM, navadna žarjena — 9.703 din/t napuščanje žice za prednapeti beton — 277 din/t

previjanje Ellira žice iz normalnih na manjše kolo-barje — 3.017 din/t

žica tanka El — plemenita ogljikova — 10.734 din/t

dodatek za kvaliteto: srednja profilna — vse kvalitete — 1.289 din/t

fina profilna — vse kvalitete — 4.075 din/t

6. V zvezi s prenosom delovnih mest strojnikov težke proge iz valjarne 2400 v sestav vzdrževanja Javornik z namenom, da ne bi popravljali vseh cen, se do nadaljnjega zmanjša skupna formirana masa s faktorjem za valjarno 2400 — 1.551% za profilne valjarne — 0.4956%

7. Odobri se dopolnitev pravilnika za delo pod težkimi pogoji pri razkladanju investicijskega materiala na Belškem polju.

— Dela pri prevozu težkih občutljivih strojev, težkih

kosov, dolgih nosilcev in dela, ki so povezana s specialnimi prevozi — 20%.

— Zahtevnejši prevozi in razkladanje pri kosih do 1 tone, delo na terenu, povezano z dostavo materiala na gradbišče — 15%.

Transportna dela v okviru montažnih skupin, pomoč pri montaži in priprava materiala za montažo, preтовarjanje grobih kosov ter uslužnostna transportna — skladiščna dela na novogradnjah — 10%.

Dodatek se prizna samo fizičnim delavcem, določa pa ga vodja gradnje sporazumno z neposrednim nadzornim organom.

8. Odobri se kontiranje na stroške investicij tistega dela osebnega dohodka UOS, ki presegajo 3.800.000 mesečno.

9. Spremeni se višina dnevnice, določenih v čl. 10 pravilnika o potnih in selitvenih stroških tako, da znaša povečanje za vse kategorije 500 din.

EE elektro-toplotna energija

Elektroenergija samostojna EE?

Na zadnji seji UO elektro-toplotne energije so razpravljali o poročilih obratovodij in o predvidenem 42-urnem delovnem tednu ter o kadrih za parne kotle. V analizi, ki jo je podal obratovodja po vprašanju uvajanja 42-urnega delovnega tedna, so ugotovili, da je mogoče preiti na skrajšan delovni čas le pod pogojem, da elektroenergija samostojno formira svojo maso osebnega dohodka oziroma z drugimi besedami, da postane elektroenergija samostojna EE, prav tako tudi toplotna energija. Analize za samostojno ugotavljanje mase osebnih dohodkov so v teku in kažejo dobre rezultate, ki jih bodo še

naprej zasledovali in predvidevajo, da bodo s 1. januarjem 1964 že lahko formirali iz sedanje ene dve ekonomski enoti.

POPRAVEK

Pri objavi podatkov o prvih prispevkih za ponesrečence v Skopju v 32. številki »Železarnja« se nam je vrnila ne-ljuba tiskovna pomota. Pravilno bi moralo biti zapisano, da je podjetje »Gorenjka« prispevalo v ta namen 409.020 dinarjev, od tega 250.000 din iz svojih skladov, vsota enodnevnega zaslužka pa znaša 159.020 din, ne pa samo 10.000 dinarjev, kot je bilo zapisano. S tem napako popravljamo.

Kje so vzroki stalnemu naraščanju cen mesu?

Š seje sveta za gospodarstvo občinske skupščine Jesenice

Svet za gospodarstvo občinske skupščine Jesenice je na zadnji seji v sredo, 14. avgusta, poleg drugega obravnaval tudi predlog Mesarskega podjetja Jesenice o povečanju cen mesu. Ker vsako povečanje cen življenjskim potrebščinam razumljivo vpliva na življenjski standard delovnega človeka, je svet za gospodarstvo temeljito proučil vse objektivne in subjektivne razloge, ki so privedli do takega stanja pri preskrbi z mesom oziroma njegovih cen.

Kje in kakšni so ti vzroki? Svet za gospodarstvo je ugotovil, da so bile cene mesu

do sedaj najnižje na Jesenicah. Razlike med nekaterimi mesti so bile naslednje:

	goveje	telečje	svinjsko
Jesenice	500	650	600
Ljubljana (proste cene)	700	750	750
Gorica	540	680	—
Kranj	600	700	700
Maribor	660	780	720
Koper	700	800	—
Novo mesto	680	700	750

Ob navedenih prodajnih cenah je imelo Mesarsko podjetje Jesenice v prvi polovici letos 8 milijonov dinarjev izgube, ki jo je krilo samo v višini 3 milijonov iz skladov, 5 milijonov pa bodo pokrili s tem, da je občina oprostila podjetje plačila po redni davčni obremenitvi za to vsoto. Seveda je tak način reševanja prodajnih cen za daljši čas nemogoč, ker bi dovedel podjetje v likvidacijo, obenem pa bi bila tudi občinska davčna politika popolnoma izmalničena.

Posebno in zelo težko vprašanje je nabavljanje klavne živine. Zaradi pasivnega ožjega področja moramo nabavljati klavno živino v glavnem na Hrvaškem, kjer so za preprostejšega človeka nerazumljivi pogoji pri nabavi živine. Tako je treba v nekaterih občinah poleg nabavne vsote plačati še razne takse za pariranje, za odvoz vsakega

kamiona živine in provizijo zadrugi — 15 din za kg žive teže. Kljub temu, da so v Uradnem listu z dne 24. julija letos dovoljene za okrog 10% povečane odkupne cene klavni živini, se že sedaj zgođi, da so odkupne cene na trgu večje zlasti za teleta, ki dosegajo že 400, pa tudi 440 din za kg žive teže. Za vzrok, ki je privedel k omenjenim ukrepom v taksah in provizijah, navajajo občine predvsem prevelik izvoz živine in lanskoletno sušo.

Na podlagi takega stanja pri nabavljanju klavne živine je bil svet za gospodarstvo pred alternativno: ali dovoliti povečanje cen mesu ali pa ne in ostati brez mesa ter tako obsoditi podjetje na likvidacijo, kar razumljivo ne rešuje problema preskrbe z mesom in cen le-tega. Svet je razpravljal o dveh predlogih novih cen:

Prvi predlog:	goveje	telečje	svinjsko
enotna cena v mali prodaji			
virmanski promet (stegna)	600	750	700
samo za boljše meso	680	800	750

Drugi predlog:
GOVEJE MESO: rebra, prsa, vrat, flam 500 din, bočnik brez kosti 680 din, bržola z vraščenimi kostmi 680 din, stegno, pleče s kostmi 680 din, ključna pečenka 880 din, brez kosti 1000 din.
TELEČJE MESO: prsa, vrat, flam 700 din, ledvična pečenka 800 din, stegno — pleče 800 din, kotleti 800 din, brez kosti 1.000 din.

SVINJSKO MESO: kare 750 din, stegno — pleče 700 din, rebra, flam 600 din.

Za drobovino in mesne izdelke so cene proste. Vse meso lahko prodajajo samo z vraščenimi kostmi, katerih delež sme znašati največ 22% skupne teže. Ostale kosti lahko prodajajo samo posebej.

Svet za gospodarstvo se je po temeljiti analizi odločil za drugo varianto iz naslednjih razlogov:

Vsak kupec bo lahko izbral vrsto mesa po kvaliteti in

naprej vedel, koliko mu za izbrano meso sme prodajalec zaračunati.

Do sedaj je bil marsikateri kupec opeharjen ali s slabšo vrsto mesa ali z večjim dodatkom kosti kot je bilo dovoljeno, ker je bila določena enotna prodajna cena. Poleg tega ima jeseniško potrošnik še to smolo (za turizem velja nasprotno), da živi v obmejni coni. Tako se je dogajalo, da so inozemski kupci dobili kvalitetno meso po isti ceni kot domači potrošnik meso slabše vrste. Svet za gospodarstvo je poleg tega zahteval, da občinski organ uvede ostro kontrolo nad pravilno prodajo mesa in da proti zlorabam prodajalca ali mesarskega podjetja najstrožje ukrepa. Pravilno poslovanje pa bo odvisno tudi od potrošnika, ki ima vso pravico zahtevati tako kvaliteto mesa, kakršno prodajno ceno si izbere oziroma obratno.

Da bi se cene mesu ustale, bo moralo tudi Mesarsko podjetje uvesti v svojem kolektivu red in disciplino ter vsako zlorabo posameznika onemogočiti, obenem pa poiskati vse notranje skrite rezerve. Poleg tega je svet za gospodarstvo z željo, da bi se razmere na trgu uredile in s tem tudi cene mesu stabilizirale, sklenil predlagati občinski skupščini, da naj na merodajnem mestu v republiki in zvezi prikaže nevzdržno stanje, ki močno vpliva na življenjsko raven delovnega človeka, zlasti še v kmetijsko tako pasivnem kraju kot so Jesenice.

Prebivalci Blejske Dobrave praznujejo

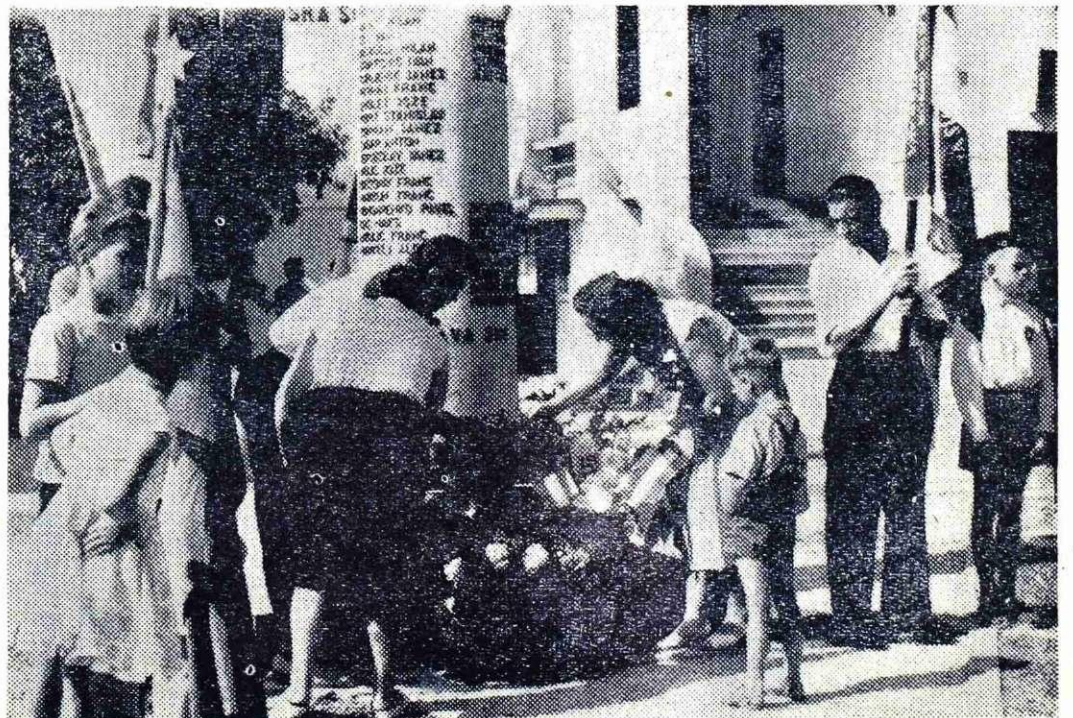
Letos praznovanje bolj slovesno

Dobravci slave svoj praznik 28. avgusta, ko se spominjajo obletnice velike rusilne akcije na Lipcah. Na ta dan pred 22. leti so prvoborci porušili drog daljnovo-da, ki je napajal jeseniško železarno z električnim tokom.

Letos bodo prebivalci Blejske Dobrave svoj krajevni praznik proslavili mnogo bolj slovesno kot vse dosedanje. Pripravljalni akcijski odbor, v katerem so vključene vse krajevne družbenopolitične organizacije in s katerim sodelujejo tudi vsi prebivalci, je pripravil bogat program enotedenskih prireditev delovnih akcij in tekmovanj. Že v soboto bodo v šoli odprli nadvse pestro in bogato razstavo ljudske tehnike, na kateri bodo

pokazali svoje tehnične sposobnosti in znanje mladi in stari radio in fotoamaterji, letalski modelarji in drugi nadebudni ter požrtvovalni člani te organizacije. Na sam praznik, 28. avgusta, pa bodo dobavski odbojkarji in ljubitelji imeli v gosteh športnike s Hrušice. V petek bodo letalski modelarji izvedli ekshibicijsko tekmovanje motornih letalskih modelov, v soboto pa bo mokra galska vaja.

V nedeljo 1. septembra bo ob 10. uri dopoldne pred spomenikom padlim borcem in žrtvam fašizma osrednja proslava, popoldan pa se bodo Dobravci zbrali na starem zbornem mestu delovnih ljudi — na Poljanah, kjer bo družabna prireditev s pestrim kulturno-zabavnim programom.

Na Blejski Dobravi bodo spet praznovali. Praznovanje krajevnega praznika je na Blejski Dobravi postalo tradicionalno. — Na sliki posnetek ene od zadnjih proslav pred spomenikom padlim borcem in žrtvam fašizma na Blejski Dobravi

Tokrat maršrutni vlaki rude z Reke

V letošnjem letu dobimo za visoke peči še 7000 ton uvozne rude. Če bi dovoz z Reke sovpadal z maršrutnimi vlaki rude iz Ljubije, bi bile razkladalne zmogljivosti presežene dnevno za 60 vagonov.

Da se to ne bi zgodilo, je bilo na posebnem sestanku, kjer so bili navzoči zastopniki ZTP Ljubljane, Postojne, Zagreba in Banja Luke, domenjeno, da bodo v času razkladanja rude iz Maroka poslali na Reko tri »ljubijske« garniture. Tudi v železarni Sisak so pristali, da bodo sprejemali ta čas eno našo garnituro. Tako je bilo v času dovoza rude z ladje »Cavtat« predvideno, da bo k nam prispel le vsak tretji dan po en vlak rude iz Ljubije.

V preteklih letih je bila dnevna razkladalna obveza na Reki 1000 ton rude, tokrat pa smo morali pristati na 2000 ton, ker kljub pospešenemu razkladanju čaka vsak dan še mnogo ladij izven pristanišča. Letos se je namreč tranzitni promet po naših lukah močno povečal.

Za čas tega prevoza je bil sklenjen poseben sporazum. Mi smo obljubili, da bodo vozovi vsakokrat vrnjeni v sedmih urah, zastopniki železnice pa niso zahtevali posebnih stojninskih določb.

Da bi izpolnili dogovorjen rok vračanja vagonov, so bila določena 4 razkladalna mesta in sicer: na rudnem dvoru, v lopi aglomeracije in dva na haldi. Tako smo lahko brez dodatnih stroškov dnevno razložili prispelo količino v dogovorjenem roku. Ladja »Cavtat« je bila kljub splošnemu pomankanju vagonov v roku razložena, zato tudi ni bilo stroškov za ladijsko stojnino. Delavci plavža, transportnega in prometnega oddelka so nalogo točno opravili in jim gre za to vsa pohvala. Po končanem prevozu z Reke pa garniture ponovno obratujejo kot prej po že vpeljanem ciklusu na relaciji Ljubija - Jesenice in obratno.

B. B.

ZAHVALA

Podpisani Jože Žvan, zaposlen pri nadzorni službi, se najiskrenejše zahvaljujem odboru za prejšnjo enkratno denarno pomoč, ki mi je bila v času bolovanja zelo dobrodošla.

Jože Žvan,
nadzorna služba

458 zaposlenih je bilo dnevno odsotnih zaradi bolovanja

Na oddelku v Obratni ambulanti ni skoraj nikoli praznih postelj. Nič čudnega, saj le 45 odstotkov našega kolektiva ni bolevało

Obrat	Povprečni stalež	Število bolnikov	Število primerov	Število dni	% bolnikov	Število dni na 1 bolnika	Število dni na en primer	Dnevno odsot. štev.	%
1. Elektrodni odd.	157	125	348	3877	79,6	31	11	24	15,8
2. Gradbeni odd.	89	55	132	1508	61,8	27	11	9	10,8
3. Gost. enota »Železar«	220	131	286	3127	59,5	23	11	20	9
4. Jeklovlek	122	63	151	1683	51,6	26	11	11	8,8
5. Martinarna	569	374	717	7160	65,7	19	10	45	8
6. Plavž	303	200	368	3695	66	18	10	24	7,8
7. Livarne	156	99	204	1876	63,4	19	9	12	7,7
8. Žeblljarne	123	90	165	1470	73,1	16	9	9	7,6
9. Hladna valj. žičarna	534	310	631	6233	58	20	9	40	7
10. Elektropeč	90	59	125	975	65,5	16	8	6	7
ŽELEZARNA	6888	3782	7320	71524	55	19	10	458	6,65
10. Javornik I	637	358	664	6403	56	18	9	41	6,4
9. Strugarna valjev	49	28	45	485	57	17	11	3	6,3
8. Cevarna	163	83	161	1542	51	18	9	10	6
7. Javornik III vzdrževanje	276	128	236	2417	46,3	19	10	15	5,6
6. Promet	361	225	387	3184	62,3	13	8	20	5,5
5. Samotarna	154	88	160	1236	57,1	14	7	8	5,1
4. Plinski generatorji	68	36	62	525	53	14	8	3	5
3. Mehanična delavnica	379	183	317	2894	42,2	16	9	18	4,8
2. Transport	111	69	94	819	62,1	12	8	5	4,7
1. Javornik IV odprema	54	13	18	248	24,1	19	13	1	3

Kaj je razvidno iz tabele? Tisti, ki poznajo obrate in pogoje dela v njih, se bodo verjetno najprej zaustavili na šamotarni, saj je temu kolektivu kljub slabim delovnim pogojem uspelo res zelo zni-

žati odstotek bolovanja. S 5,1 odstotka dnevne odsotnosti so se močno približali upravnim službam: kadrovski in splošni sektor imata oba po 4,3 odstotka dnevno odsotnost, gospodarsko-računski

Prijeten večer

Turistično društvo v Lescah si zelo prizadeva, da bi nudilo tujcem, ki preživljajo svoj dopust na naši prelepi Gorenjski pri Šobčevem bajerju, kulturne vrednosti slovenskega in jugoslovanskih narodov. Tako je tudi v petek 16. avgusta povabilo k Šobčevem bajerju ansambel narodnih plesov iz Radovljice. Ta ansambel je komaj začel s svojo dejavnostjo, saj obstoja komaj dva meseca. Program sestavljajo plesi go-

renjskega kota. Ob izvajanju teh plesov so bili tujci zelo navdušeni, kar je dokaz, da je bil program kvaliteten. Za zaključek je ansambel na željo Turističnega društva povabil tujce, da so tudi oni zaplesali nekaj plesov s plešalci. Tako so si tujci vtisnili v spomin večer, ki so ga preživeli in ki jih bodo preživeli v prijetnem razpoloženju ob glasbi in plesih jugoslovanskih narodov.

G. F.

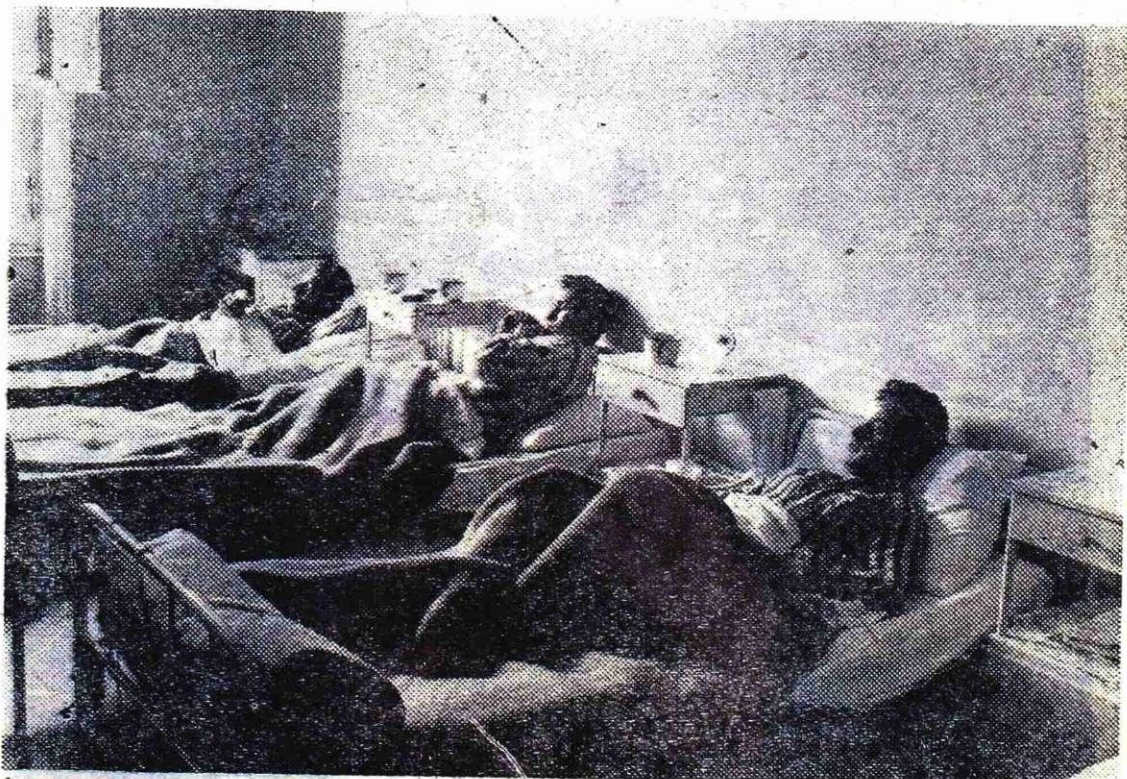

Eritrociti, levkociti, krvno barvilo, pregled seča in podobno, to je njeno vsakdanje delo pri skrbi za zdravje našega delovnega človeka

sektor pa ima celo nekaj več — 5,9 odstotka bolezenske odsotnosti. Prav tako je treba priznati, da se najtežji obrati martinarna, plavž, livarna in javornik II (s 6,7 odstotka) dobro približujejo povprečju. Če bo martinarni uspelo obdržati tako nizko bolezensko odsotnost kot so jo imeli v maju in juniju (v nekaj primerih so padli celo na 3,5 odstotka dnevne bolezenske odsotnosti), se bodo do konca leta še bolj približali povprečju železarne.

Torej kaj nam pove polletna analiza bolovanja. Gotovo smo dosegli nek napredek, če smo od lani uspeli znižati bolovanje za 1 odstotek, kar pa še vedno ne zapira nadaljnje možnosti za znižanje bolezenske odsotnosti — za zmanjšanje bolovanja. Verjetno bo uspešneje, če se usmerimo v znižanje trajanja enega obolenja in v odpravljanje ponovnih obolenj v razmeroma kratkih časovnih presledkih.

Z. P.

Čeprav smo letos uspeli znižati odstotek dnevne odsotnosti v primerjavi z lanskim letom, imamo še vedno možnost nadaljnjega znižanja

Izkušnje bomo lahko uporabili pri nadalje

V današnji reportaži o mladih praktikan-
tih, bodočih strokovnjakih, ki so prišli za
mesec ali dva v našo zakajeno dolino, na
železarske Jesenice izpopolnjevati teoretično
znanje s prakso, sicer nismo zajeli vseh, ki se
v tem času pri nas mude. Preko sto jih je,
preko sto, ki jim lica žarijo v soju železnih
ognjev, ki jim dlani pokrivajo trdi železar-
ski žulji. Preko sto iz vseh krajev naše domo-
vine in izven njenih meja. Med njimi sre-
čamo tudi dijake, ki se šele odločajo za po-
klic in take, ki so prišli na delo, da si bodo
zaslužili za šolanje v prihodnjem letu.

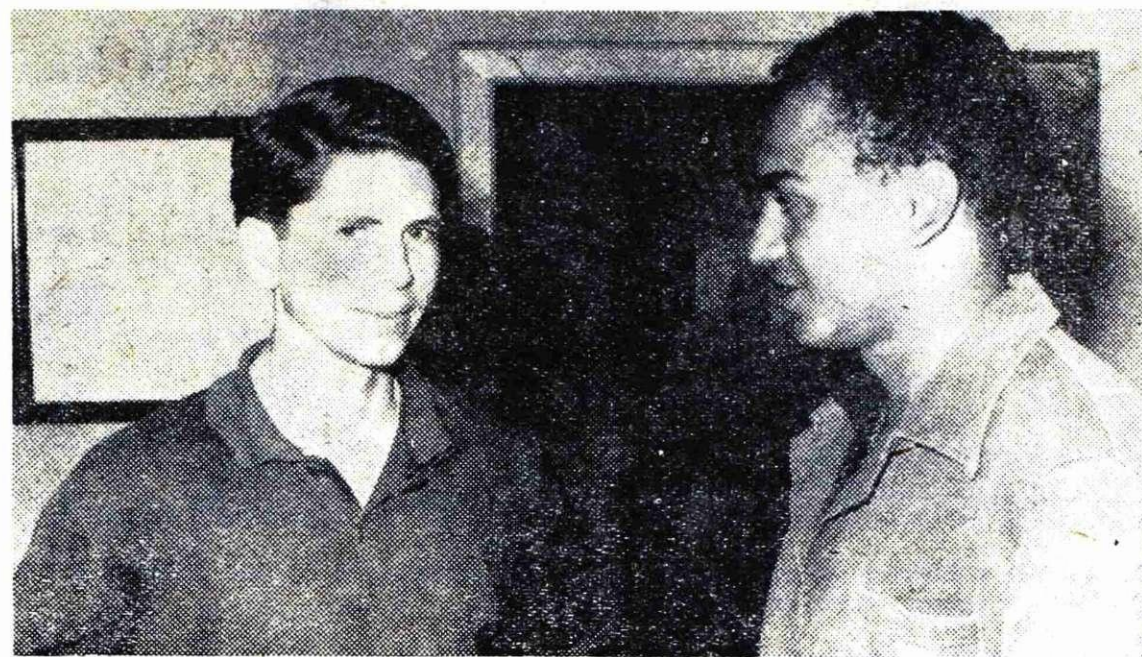
Izbrali smo jih le peščico in vse enako
povprašali, kako se počutijo v naši sredi, si
jih je tovarna pridobila ali ne, nas bodo za-
pustili polni lepih vtisov ali razočaranj?
Vsem enaka vprašanja, toda mnogo različ-
nih odgovorov. Le v nečem so si edini. Že
sedaj so prepričani, da jim bo delo v naši
tovarni na vsak način koristilo. Če ne v stro-
kovnem, pa v materialnem pogledu. Če ne
s tem, da so se lažje odločili za svoj bodoči
poklic, pa s tem, da so vsaj nekoliko spozna-
li težave in lepote metalurgije in metalurgov.

BIBIAN FRANCIS iz Bor-
leauxa v franciji, star 22 let,
študent III. letnika fakultete
za rudarstvo in metalurgijo v
Nancyju.

»Kako ste prišli k nam na
prakso?»

»V Jugoslavijo sem prišel
na prakso v okviru zamenja-

ve študentov tehnike, ki jo
organizira mednarodna orga-
nizacija I. A. E. S. T. E. (Med-
narodna organizacija izme-
njave študentov za tehnično
izpopolnjevanje). V jeseniški
železarni bom ostal sedem
tednov in sicer se bom za-
drževal postopoma v raznih

Bibian Francis (levo) in Morsy Farouk Seyed sta sedaj na praksi v martinarni

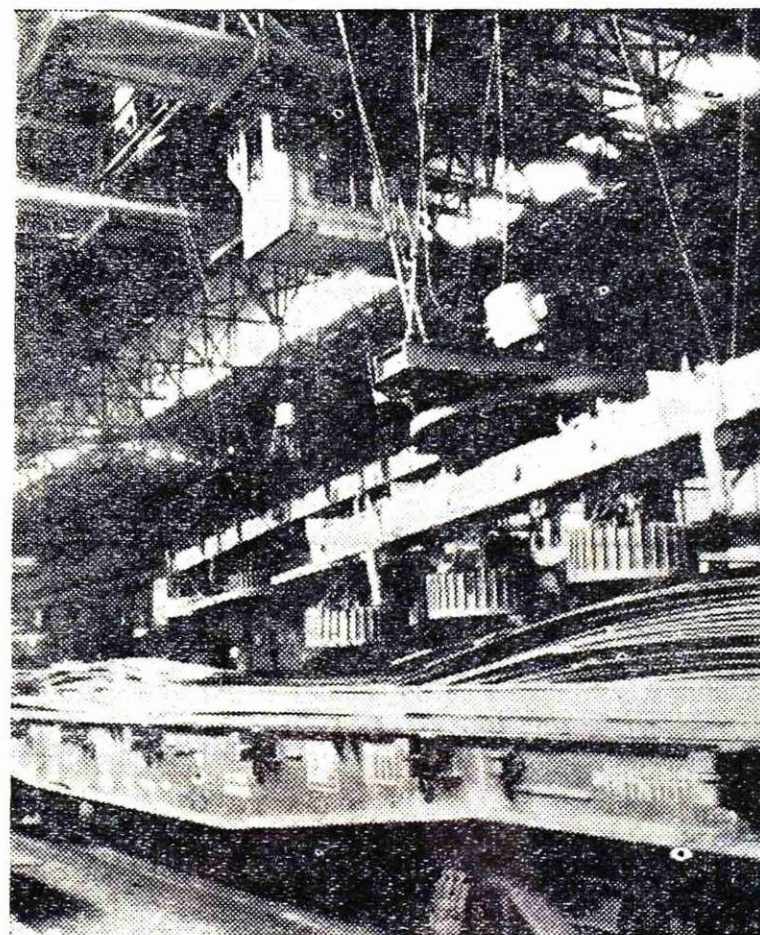
obratih od plavža preko va-
ljarn do predelovalnih obra-
tov.«

»Kakšni so Vaši vtisi tako
v železarni, kakor pri nas na
sploh?»

»Prijetno me je presenetil
prisrčen sprejem ob prihodu
v vašo železarno in korektni
odnosi članov vašega delovne-
ga kolektiva, s katerimi sem
prišel v stik. Bližnja okolica
Jesenic je napravila na me-
ne izreden vtis in posebno so
mi všeč gore ter Blejsko jeze-
ro. O obratih vaše železarne
še ne morem kaj povedati,
ker sem tu šele nekaj dni,
vendar sem prepričan, da
bom ob zaključku moje prak-
se dobil določene izkušnje, ki
jih bom lahko s pridom upo-
rabil pri mojem poznejšem
študiju in delu.«

MORSY FAROUK SEYED
iz Kaira ZAR, star 23 let, štu-
dent IV. letnika fakultete za
rudarstvo in metalurgijo uni-
verze v Kairu.

jo domovino. Preden sem
prišel v Jugoslavijo, sem pre-
bral več knjig o vaši državi
in maršalu Titu in pri tem
sem lahko ugotovil, da je va-

Tudi v valjarnah si pridobivajo praktične izkušnje

»Kako ste prišli na prakso
v Jugoslavijo?»

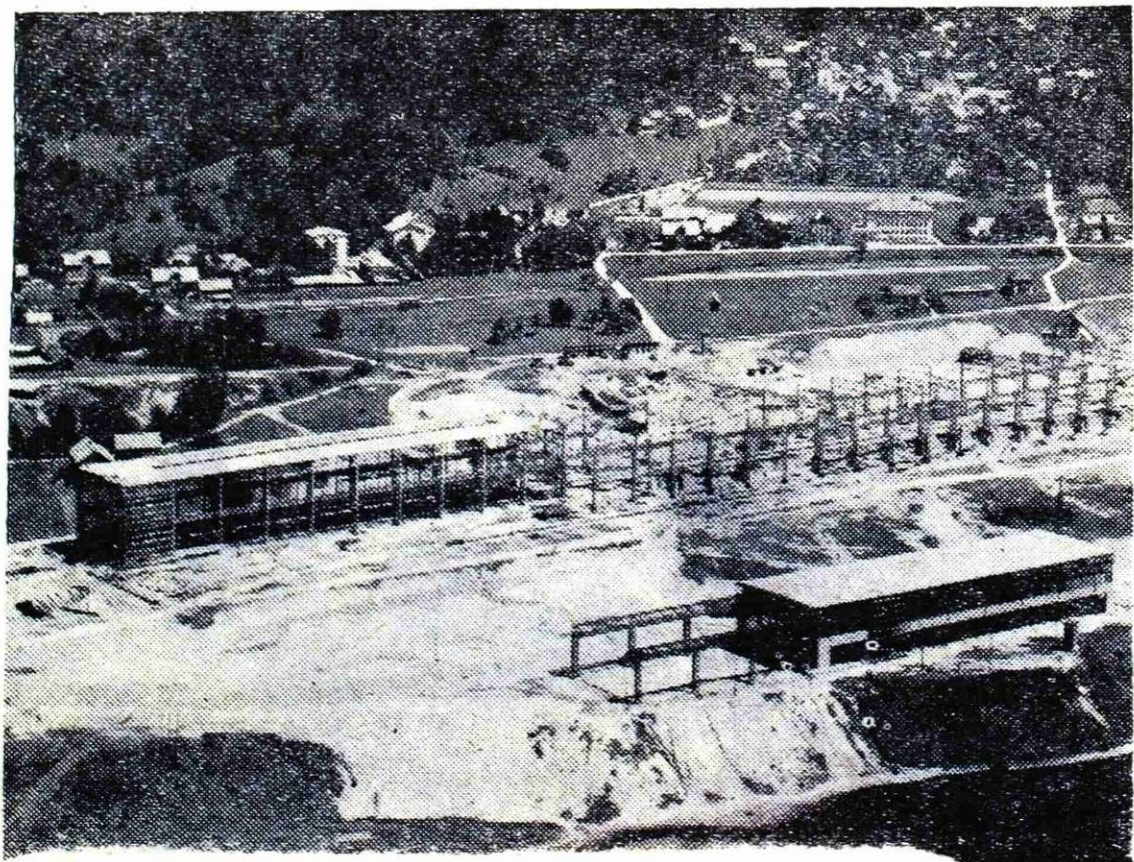
»K vam sem prišel na prak-
so na isti način kot moj ko-
lega Francis, v okviru zame-
njave, ki jo organizira I. A.
E. S. T. E. Ostal bom v že-
lezarni Jesenice deset ted-
nov.«

»Kakšni so Vaši vtisi v že-
lezarni, kakor pri nas na-
sploh?»

»Vaša država ima zelo tes-
ne prijateljske odnose z mo-

ša domovina zelo napredna
tako v gospodarskem kakor
tudi političnem smislu. Ožja
okolica Jesenic, kolikor sem
jo imel priložnost videti, mi
je zelo všeč, saj imate viso-
ke gore, lepa jezera in doli-
ne ter zelo prijazne ljudi.

Moji vtisi o vaši železarni
so zelo dobri in sem zelo za-
dovoljen, da imam priliko vi-
diti in zasledovati proizvodni
proces v posameznih obratih.
Mislim, da bom lahko pridob-

Mnogi želijo biti pozneje zaposleni v novih valjarnah na Belškem polju

vanju študija

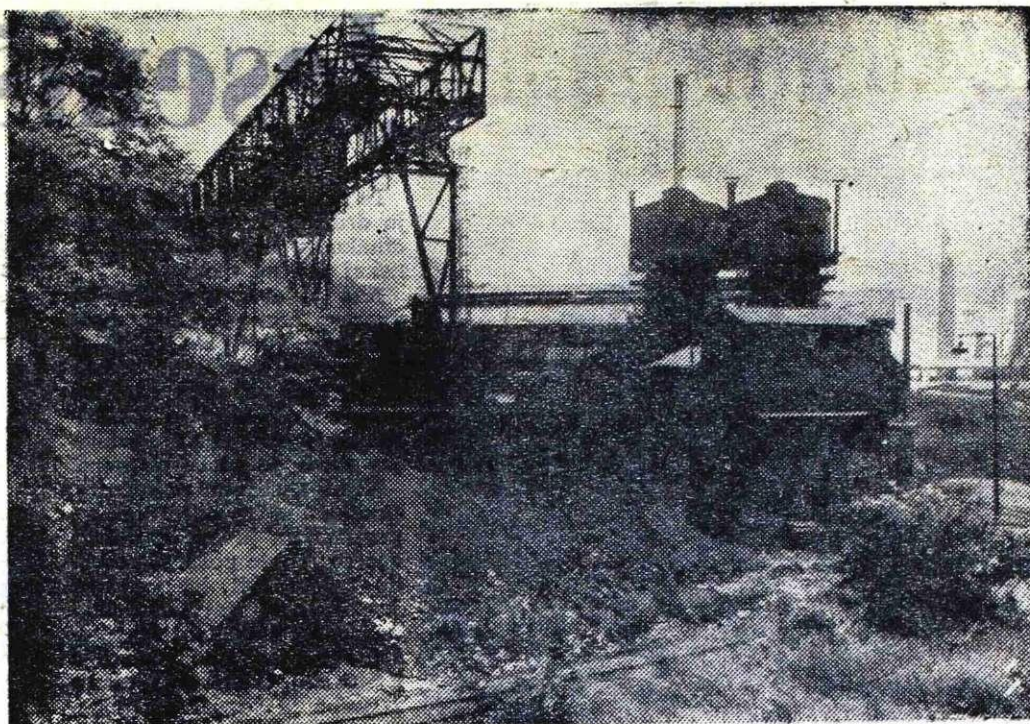
ljene praktične izkušnje pozneje zelo uspešno izkoristil pri študiju na fakulteti. Ob koncu izražam zahvalo tako podjetju kakor tudi vsem članom kolektiva, s katerimi sem prišel v stik in ki so ter mi še bodo pripomogli, da bom v času moje prakse čim več strokovno pridobil.

JOŽICA BAKOVNIK, stara 19 let, na praksi na plansko-ekonomskem oddelku, nam je najprej povedala, da je z letošnjim šolskim letom zaključila študij na srednji ekonomski šoli v Kranju. Z delom na plansko-ekonomskem oddelku je začela 2. avgusta ter pravi, da je zadovoljna. Ker je bila v naši železarni že lani na praksi, nekatere obrate že pozna. Najraje bi ostala na plansko-ekonomskem oddelku in ima največ veselja za delo pri urejanju raznih statistik. Če bi imela na izbiro več delovnih mest v železarni, potem bi se odločila še za valjarno 2400, kjer je bila lani na praksi. Čeprav je letos v železarni šele 14 dni, se dobro počuti ter odrejeno delo z veseljem opravlja.

EDI DOBRAVEC, star 21 let, je študent STŠ v Kranju — elektrooddelek. Dolej je z uspehom opravil na tej šoli že štiri semestre. S študijem bo nadaljeval v petem, to je zadnjem semestru. Našo železarno dobro pozna, kajti že

pred vpisom v šolo je bil dve leti zaposlen v elektro delavnici, obiskoval pa je tudi metalurško industrijsko šolo. Poleg tega je bil lani tudi na praksi v naši železarni. Trenutno je zaposlen na gradbenem oddelku, kjer opravlja instalaterska dela. Po opravljenem študiju pa bo poizkušal ustreči želji svojih staršev, da bi dobil zaposlitev na Jesenicah, sicer pa ima veselje do študija na ustrezni višji strokovni šoli. Če bo po končanem šolanju v Kranju sprejet na delo v naši železarni, potem bi rad dobil zaposlitev na oddelku za elektro gospodarstvo-energijski oddelku, ali pa v tehničnem biroju. Za študij na višji strokovni šoli se bo seveda odločil, če bodo urejeni tudi finančni pogoji šolanja, ki pa niso lahki.

VOJKO KOBLAR, star 16 let, študent STŠ v Ljubljani — gradbeni oddelku. V naši železarni je na praksi od 1. julija. Tudi Vojko Koblar je bil v naši železarni že lani na praksi ter nekatere naše obrate že pozna. Bil je na plavžu, v martinarni, medtem ko si valjarniških obratov na Javorniku še ni ogledal. Letos je bil dodeljen na tehniški biro in odrejeno delo z veseljem opravlja. Pred njim sta še dve leti študija na STŠ, potem pa bi rad dobil zaposlitev v naši železarni.

Praktikante najdemo prav v vseh oddelkih naše železarne

Z veseljem bi delal na tehničnem biroju in bi se najraje ukvarjal s konstruiranjem raznih načrtov.

K razgovoru smo povabili tudi štipendista naše železarne **BREDO BREŠKO** in **IVANA HABJANIČA**. Oba obiskujeta višjo ekonomsko komercialno šolo v Mariboru in bosta že prihodnje leto zaključila s študijem, nato pa bosta začela z rednim delom v naši železarni. Na praksi sta od 1. avgusta na prodajnem oddelku. Oba naša praktikanta sta povedala, da je takšna praksa zelo koristna, saj praktikanti dobivajo vpogled v delovno področje, ki jih čaka po opravljeni šolski obveznosti. Breda Breško je letos prvič na praksi v železarni in si je v tem kratkem času ogledala nekaj katalogov ter pogodb, ki jih ima naše podjetje z različnimi drugimi gospodarskimi organizacijami. Tov. Ivan Habjanič pa je bil na praksi v železarni že lani in sicer na nabavnem oddelku. V lanskem letu sta imela tudi priliko, da sta si ogledala več obratov naše železarne in sicer takrat, ko so imeli štipendisti na Jesenicah posvet. Iz našega razgovora smo povzeli, da sta oba naša štipendista oziroma praktikanta zadovoljna s prakticiranjem v našem podjetju in jima bodo izkušnje s področja organizacije dela in seznanje z vsakodnevno problematiko nabave in prodajne službe zelo koristile. Ob zaključku razgovora je tov. Habjanič še dodal, da praksa med počitnicami pomeni pravzaprav orientacijo za delo v prihodnje.

SILVO PRAPROTNIK, star 21 let, študira na fakulteti za naravoslovje in tehnologijo v Ljubljani v prihodnjem šolskem letu bo obiskoval III. letnik te šole, na praksi v železarni pa je od 1. avgusta 1963. Njegovo delo na OTK je zelo zanimivo; nekaj časa je opazoval, kako na tem oddelku izdelujejo razne analize, pozneje pa je začel tudi samostojno delati. V naši žele-

zarni je bil na praksi že prej ter pozna profilne valjarne, valjarno 2400 ter valjarno tanke pločevine.

Na vprašanje, kakšni so njegovi načrti po zaključku šole, nam je dejal, da bo dobil delo v tovarni »Sava« v Kranju, kjer so mu dali tudi štipendijo. Za štipendijo je prosil tudi v našem podjetju, vendar za to stroko naša železarna ni razpisala nobene štipendije in jo je moral zato poiskati drugje.

ANTON VALANT, star 19 let, je doslej z uspehom dovršil dva letnika STŠ na Jesenicah. V naši železarni je na praksi od 1. julija. Dela v rudarni pri pripravljanju rude za visoke peči. Tudi on je že bil prej v železarni, tako da mu je znan tehnološki proces dela v proizvodnih obratih. Z delom na plavžu je zadovoljen, po končanem šolanju pa bi rad dobil delo v železarni prav tako v obratu plavž in bi najraje delal pri novih plinskih čistilcih.

DANILO SVETLIN, star 19 let, je v preteklem šolskem letu obiskoval I. letnik fakultete za naravoslovje in tehnologijo (oddelek za metalurgijo). S prakticiranjem v železarni je začel 1. avgusta ter opravlja redno delo pri novih plinskih čistilcih. Njegova naloga je, da skrbi za nemoteno delo in pazi na potek čiščenja plina, in se tako sproti seznanja s samim tehnološkim procesom naprave.

Iz razgovora s tov. Svetlinom smo lahko ugotovili, da tudi on želi po zaključenem študiju zaposlitev v železarni. Kot strokovnjak — metalurg bi najraje delal v novih valjarnah na Belškem polju, kjer gradijo nove valjarniške obrate z modernimi napravami.

Praktikanta **FILIPA KORDEŽA** smo poiskali v predelovalnih obratih in ga prosili, naj nam pove nekaj o svoji praksi v našem podjetju. Povedal

je, da študira na elektro fakulteti in bo začel obiskovati II. letnik. Tudi on je mnenja, da je praksa zelo koristna. Od 1. avgusta je na praksi v naši železarni in dela skupaj z ostalimi elektriki v EE hladna valjar — žičarna. Elektriki imajo v tem obratu dovolj dela, praktikanti pa dovolj možnosti, da se lahko marsikaj naučijo. Vsak dan lahko sodelujejo pri raznih manjših popravilih ter montaži motorjev, ki jih je v obratu precej. Povedal nam je tudi, da pozna potek dela tudi v nekaterih drugih obratih naše železarne, saj je že prej delal na prometu in v žični valjarni. S prakticiranjem je zadovoljen, glede svojih načrtov pa ni mogel reči nič določenega, kajti delal bo tam, kjer bo dobil potrebno štipendijo. Pri svojem študiju bi se rad odločil za šibiki tok in v kolikor bi dobil štipendijo v železarni, bi lahko dobil primerno zaposlitev v novih valjarnah na Belškem polju, kjer bo precej avtomatike.

JENKO PAVEL študira na visoki šoli za telesno kulturo. Med počitnicami je dobil delo v naši železarni v vzdrževalnih obratih na Javorniku, kjer je delal že pred začetkom študija kot izučeni rezkalec. Kakor ostali praktikanti, ki smo jih obiskali, je tudi on zadovoljen z delom v naši železarni, čeprav je v vzdrževalnih obratih šele od 1. avgusta dalje. Tudi Pavel Jenko je mnenja, da bi se pri nadaljnjem študiju preusmeril na področje rekreacije, ki je v zadnjem času zelo poudarjena v vseh naših kolektivih, to pa še posebej velja za kolektiv naše železarne, kjer so delavci spričo težkih delovnih pogojev takšne rekreacije še bolj potrebni. Ob zaključku našega razgovora je dejal, da bi bilo prav v železarni zelo široko področje dela pri uveljavljanju rekreacije delovnih ljudi.

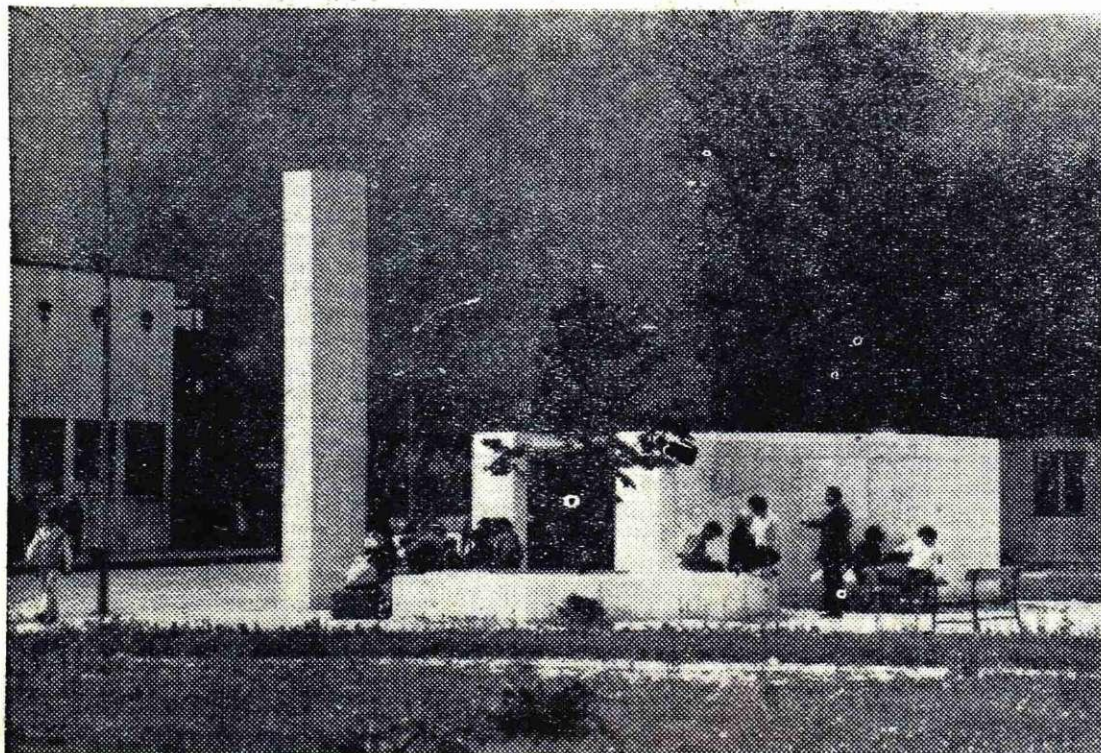
Tudi v martinarno so dobili praktikante

Jeseniškemu turizmu -

Cvetlični park za stolpnici? — Ne, to je le kup prsti, pleva in osata, ki ga je naš fotoreporter pred nekaj dnevi ujel na filmski trak. Komentar je odveč!

Jesenice so le dolga in ozka dolina. V spodnjem delu je skoraj ves prostor zasedla tovarna. Komaj se prebija cesta in železnica. Stanovalcem je ostalo le nekaj prostora v podnožju Mežaklje in Mirce. Ob cesti se je stisnilo še nekaj gospodarskih in kulturnih zgradb. Za barvno pestrost skrbi dim iz dimnikov martinarne ter naših plavžev in pomožnih obratov. V zgornjem delu Jesenic poskrbita za »čistejši« zrak železniška postaja in kurilnica. To gre iz dneva v dan in sprememba je le v tem, da se včasih kadi proti Hrušici, včasih pa proti Žirovnici.

Dober tek, tovariši, toda v prihodnje vam priporočamo, da si v ta namen raje izberete kak gostinski lokal, ne pa prostor ob spomeniku padlim borcem pred železniško postajo. Turističnemu društvu in vsem ostalim merodajnim činiteljem na Jesenicah priporočamo, da temeljito skrbijo za lepši izgled okolice spomenika padlim borcem

In tu živi naš delavec s svojo družino. Le v nedeljah se umakne v hribe in poleti za nekaj dni na morje.

Naš delavec je priden in uporen, lahko rečemo tudi skromen. Tudi pred vojno ni bil preveč zahteven; včasih je bil celo nekoliko vase zaprt, le kadar mu je »šikaniranje« in izkoriščanje zraslo čez glavo, je udaril ob mizo.

Kljub različnim političnim, sindikalnim in kulturnim organizacijam je bil še dovolj enoten. To je pokazal posebno v letu 1941, ko je skozi Jesenice najprej zakorakal italijanski in potem še nemški okupator. Med prvimi je v Sloveniji udaril po njem in z borbo ni končal do njegovega končnega izгона iz Slovenije.

Sedaj je že osemnajst let po osvoboditvi. Tovarno opravljamo sami. Občinski odborniki so naši delavci. V ostalih gospodarskih in družbenih organizacijah so prav tako tovariši, ki so zrasli na Jesenicah. In ko pod to ugotovitvijo potegnemo črto, se moramo vprašati, če smo naredili vse, kar je naš delovni človek od nas pričakoval in potreboval.

Res, da smo mu dali že boljši kos kruha, lepše in ugodnejše stanovanje in nekaj najnужnejših kulturnih ustanov — kot šolo in kopališče, pa smo le mogoče bili preveč skromni v splošnih in vzporednih zahtevah. Radi pozabljamo, da so pod boljšim standardom mišljeni tudi lepi in urejeni parki, urejena okolica stanovanjskih naselij, kultura, šport, zabava in tega bi naš delovni človek moral imeti še več. Svež in spočit in dobro razpoložen bi tudi lažje in boljše delal.

Res je voditi gospodarstvo zelo zamotano in kočljivo vprašanje, toda vedno bi morali najti izhod tudi za druga

bil ta spomenik postavljen. Res ne bi bila velika škoda, če bi uredili prostor s klopi malo dalje od spomenika. strejšega in kulturne ljenja količnik pri si nekaterih bi lahko zahtevali. Za njihov

Čeprav je minilo že 18 let, odkar so Nemci odnesli šila in kopita z Jesenic, na hiši še vedno najdemo napis »Gemischtwarenhandlung«. — Na drugem zidu spominsko ploščo padlemu borcu pa napis »okrajni magazin«, ki je tudi star let. Vse te napise, ki verjetno niso edini na Jesenicah, bi lahko odstranili če bi samo malo dobre volje

vzporedna in mogoče prav tako važna vprašanja.

Sicer je res človeku za mraz potrebna le topla obleka in bi dal lahko roke v žep, vendar kljub temu kupujemo tudi rokavice in nikomur se to ne zdi nepotrebno in smešno.

Pojdimo naravnost k stvarim!

Razmere, v kakršnih živi in dela naš človek, zahtevajo nekaj več, kakor naredimo na Jesenicah. Mogoče je težko kriviti kogarkoli za tako stanje, toda je že tako, da smo bili na Jesenicah vedno preveč skromni. Denarja za moderne in sodobnejše lokale, kulturne ustanove, za ureditev parkov, cest, poti in bližnje okolice je bilo vselej premalo. Sam občinski ljudski odbor mora že ves čas po osvoboditvi gostovati v prostorih carinarnice (in verjetno to niti ni tako poceni).

Celo pri spomenikih in obeležjih padlim borcem in talcem ter drugim žrtvam iz časa narodnoosvobodilne borbe smo bili pretirano skromni. Skoraj nimamo lepega spomenika na našem področju. In plošče! »Bog varuj«, da bi bila katera drugačna kot železna; pa še to smo skoraj ukradli samemu sebi v tovarni.

In še to... Pred spomenikom NOB pred železniško postajo smo naredili počivališče, namesto lepega in urejenega parka. Tako je spomenik, ki je že itak preskromen, izgubil še tisto vrednost in pozabilo se je na vso pietetu in namen, kateremu je

Samo nekaj kamionov zemlje, malo travnega semena ter nekaj lepih in stalno urejanih cvetličnih gred in prostor bi dobil lahko lep izgled. Same klopi pa res ne spadajo v neposredno bližino. Ne bi nam smelo biti žal tega denarja, pa čeprav bomo pričeli menda čez nekaj mesecev tam v bližini graditi.

In naše ceste, poti ter urejevanje pločnikov. Promet z Jesenic do Javnika je postal skoraj nemogoč. Življenjski nevarnosti se izpostavljata pešec in voznik, saj oba uporabljata le glavno cesto. In čiščenje, če smo očistili cesto, je običajno pri pločnikih vsa skrb prenehala. O cesti skozi Staro Savo, ki je stalno izpostavljena prahu iz pralnih peči, menim da ni potrebno govoriti.

Imamo na Jesenicah Turistično društvo. Verjetno imajo tovariši veliko dobre volje. Toda za lepo in estetsko ureditev Jesenic je to vse premalo. Pozabljamo, da je tudi naš dom in da se pelje dnevno skozi Jesenice več sto domačin in tujih turistov.

Mogoče so tovariši pozabili na širši in daljši perspektivni program. Tega bi nujno morali zagovarjati pred občinsko skupščino. Naj se spoznajo občinski odborniki s to problematiko. V turističnem društvu naj bi obvezno sodelovali razni strokovnjaki: tako inženirji, arhitekti, urbanisti, gradbeniki, člani hortikulturnih društev, kulturniki, zgodovinarji, skratka vsi, ki jim je ureditev Jesenic in ustvaritev pe-

Kdo ve, koliko časa Javniku zgradijo gostilniški prostori,

dvig in strokovno i tev je precejšen dele vala tudi družba.

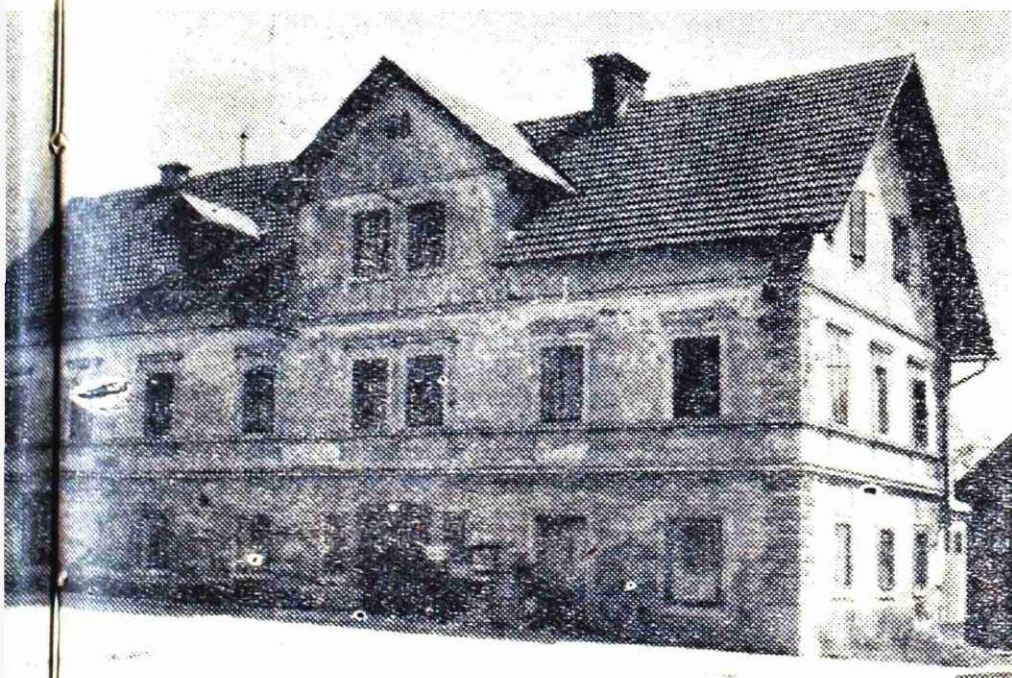
So pa še razni razstave, sejni, šp kulturne prireditve katerih bi društvo ralo sodelovati. Mo la društvo napako tem, da dela pro osnovni dosežanjih njih dotacij in ne r premišljenih potreb Ni delo samo v pos raznih napisih des koletnem potrebanj narcis« ter pobiraj

u-srečnejšo pot

in kulturnega živ-
ičkaj pri srcu. Od
bi lahko to tudi
Za njihov kulturni

Jesenec, na Balohovi
ugleni zidu tik nad
tudi star že nekaj
ranil če bi pokazali

koliko časa bo pri »Koniču« na Javorniku še gostilna. Zadnji čas je že, da na
u zagadijo moderen gostinski objekt, ki bo za goste bolj privlačen kot zatohli
ki postori, polni dima in vinjenih gostov

strolovno izpopolni-
ečnejšen delež prispe-
i družba.

a še razni festivali,
semiti, športne in
pridružitve itd., pri
bi društvo tudi mo-
lelovati. Mogoče de-
vo napako tudi v
u dela program na
doseganjih vsakolet-
icij in ne na osnovi
enih potreb in nalog.
samo v postavljanju
apisnih desk in vsa-
n prirejanju »tedna
ter pobiranju turi-

stične takse. Kaj pa iskanje
novih turističnih in zgodo-
vinskih zanimivosti, ureditev
dohodov, lepih poti, parkir-
nih prostorov, pročelij hiš,
izdajanje različnih prospek-
tov, ki naj upoštevajo tudi
obeležja iz narodnoosvobodil-
ne borbe, različnih razglednic
in še marsikaj bi se našlo.
Delo je ozko povezano tudi z
nalogami Zavoda za spomeni-
ško varstvo.

Posebno poglavje je oživ-
ljanje naših narodnih tradi-
cij. Lepa pesem pozivi naše-
ga človeka, prav tako glas-
ba, ples in vsega tega je pri
nas premalo, saj skoraj ni-
maš razen hotela Pošte in ka-
varne lepega lokala. Zakaj ne
bi vzgajali naše ljudi. Verjet-
no nam niso v ponos neka-
tere gostilne kot pri »Koniču«
na Javorniku in »Lajka« na
Plavžu. Ne bi smelo biti ško-
da lepih in opranih prtov na
mizah. Že po naravi se člo-
vek tako obnaša, kakršno je
njegovo okolje.

In tradicije NOB. Spomin-
ska obeležja v dolini, na Me-
žakliji in v Karavankah po-
stajajo pozabljena, nekatera
nismo še niti postavili. Poti
do njih niso urejene niti
markirane. Sicer verjetno tu
ni krivda samo na turistič-
nem društvu.

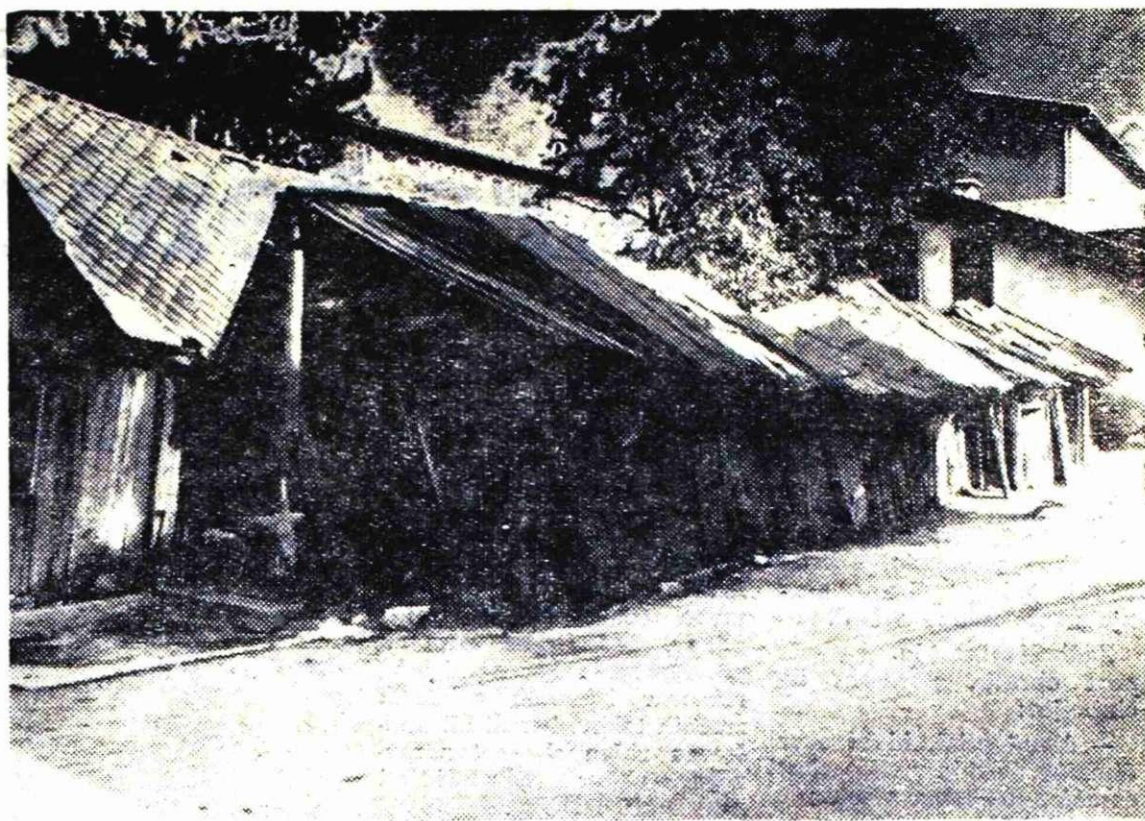
skromnostjo, za katero se
včasih skriva tudi podcenje-
vanje in nerazumevanje naše
borbe ter njenih pridobitev.

Tudi naš mlajši rod in vsi,
ki uživajo sadove trde in ne-
izprosne borbe, je prav, da
poznamo, kakšno življenje je
bilo pred vojno in kakšno je
sedaj. To lahko z vso pravico
tudi večkrat povemo, saj še
tako preradi pozabljamo na
te dni.

Mogoče je ta moja ugotov-
itev napačna, toda podob-
nega mnenja so tudi nekate-
ri drugi partizani in podpor-
niki narodnoosvobodilnega gi-
banja.

Ne le, da je o borbi naših
partizanov s tega področja
še malo napisanega, pozab-
ljeno bo tudi trpljenje naših
internirancev, ki so trpeli po
raznih nemških taboriščih
in nekateri tudi tam ostali
za vselej. Zelo malo nam je
znano tudi življenje naših iz-
seljencev, vojnih ujetnikov,
zapornikov itd. Vse to mora-
mo čimprej zbrati in ocvitati
pred pozabo.

Mogoče tudi naš muzej ni
odigral svoje vloge. Kot spe-
cifično železarska ustanova
mu je bila zgodovina NOB in
predvojnega delavskega giba-
nja bolj nepotrebno breme,
ki z raziskavami o razvoju

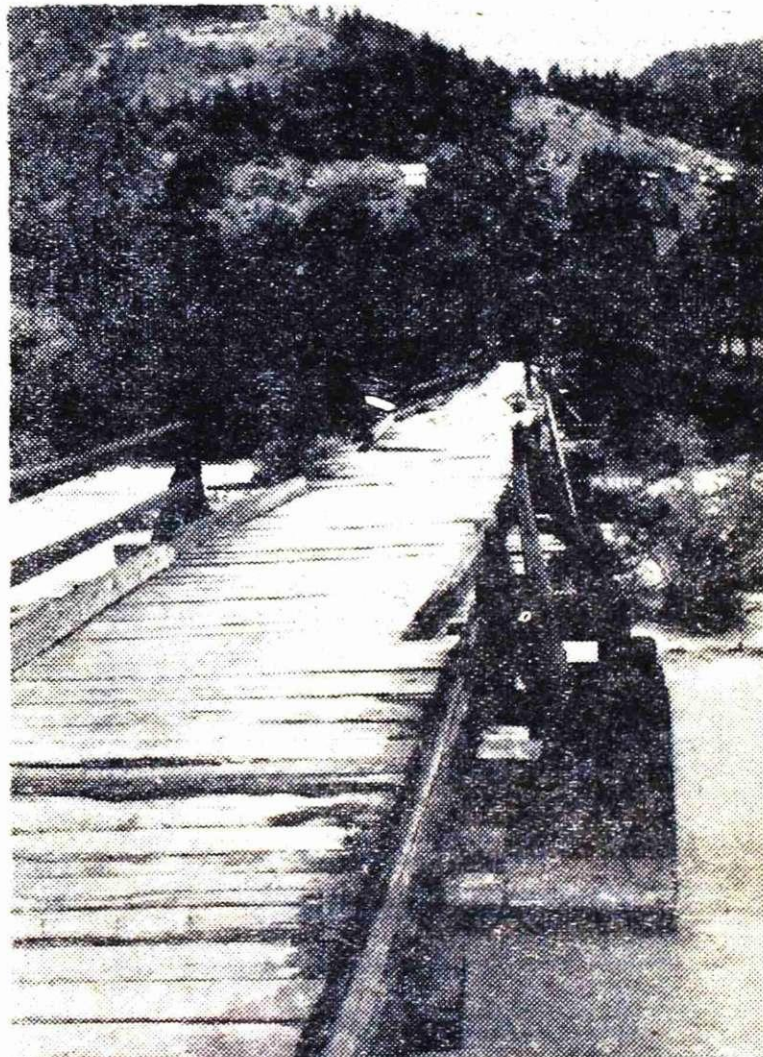

Objekt, ki Jeseničanom ne dela velike časti. Nahaja se v južnem delu mesta, bralci pa
naj točno mesto poizkusijo uganiti sami. Morda ga nameravamo izkoristiti za turistično
zanimivost — podobno kot znameniti poševni stolp v Pisi

plavžarstva in železarstva na
Gorenjskem ter z velikimi
gospodarskimi investicijski-
mi načrti res nima nič skup-
nega. Preveč pozabljamo, da
je prav tu še veliko dela in
da se nam čas prehitro od-
mika ter da je prav ta mu-
zej poklican za izpolnitev te
naloge. Le bolj se bo moral
sprostiti in preiti okvirje sa-
me železarne in pogledati tu-
di izven Jesenic, pa tudi v
domove naših delavcev, kje
živijo in se ubadajo z vsako-
dnevnimi težavami.

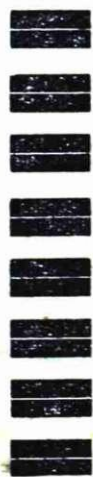
Muzeju bo treba v tem po-
gledu kadrovsko pomagati in
dati proste roke pri nalogah,
ki so takim ustanovam že
jasne in znane. Sigurno je,
da bomo morali našo zgodo-
vino sami obdelati in vedeti
moramo, da se bodo druge
podobne ustanove teh pro-
blemov dotaknile s širšega
gledališča. Lahko pričakuje-
mo pri tem vso pomoč. De-
la tudi ne moremo omejeva-
ti, saj je jeseniška zgodovina
tako bogata, da bi bile o tem
lahko napisane debele knji-
ge.

Z ureditvijo celotne grašči-
ne in ostalih zgodovinskih
spomenikov okoli nje na Sta-
ri Savi pa bi Jesenice lahko
ustvarile zelo zanimiv zgodo-
vinsko-turistični ambient, ki
ne bi privlačil samo doma-
činov, temveč tudi tujce.
Nujno bo treba take ustano-
(Nadalj. na zadnji strani)

Most na Plavžu je že odslužil svojemu namenu, vendar
tak kot je ne more biti v ponos našemu mestu, še manj
pa tistim, ki se na kakršenkoli način ukvarjajo s turiz-
mom. Zanima nas tudi, kdo bo odgovarjal, če pride do
nesreče? Obnovimo ga!

In naši prazniki, ki bi bili
prav tako lahko polni življe-
nja in veselja. Toda da smo
letos počastili občinski praz-
nik le s krajšo delovno sejo
občinske skupščine, čeprav
je bil dnevni red tudi po-
memben, je le preveč skrom-
no. Tu je prav, da tovarišem,
ki so dolžni misliti na take
dogodke, tudi očitamo. Res,
da bi morali praznovati v
času, ko nas je prizadela tež-
ka skopska tragedija, vendar
so naše sosedne občine te
praznike drugače počastile.
Nehati moramo s pretirano

Na slavnostni seji občinske skupščine na
predvečer občinskega praznika je bil v ela-
boratu podan tudi gospodarski razvoj ko-
mune. Takole smo slišali in brali:

»Posebno pozornost moramo v našem
nadaljnjem razvoju posvetiti turizmu. To je
panoga, s katero lahko spremenimo način
življenja občanov tako, da bo prijetnejše in
koristnejše. Posvetiti moramo vso skrb in iz-
koristiti vse možnosti, da bomo to željo in

potrebo uresničili. V sklop turistične izgrad-
nje nedvomno spada moderno urejen center
komune, zato mora skupščina vzporedno z
izgradnjo objektov v zgornjesavski dolini in
na drugih turističnih točkah reševati tudi
središče mesta Jesenic.«

To nas je vzpodbudilo, da danes objav-
ljamo nekaj dobronamernih zapažanj in mi-
sli, ki bi jih bilo po našem mnenju treba
ob pripravljanju načrtnega razvoja turizma
v naši občini vsekakor upoštevati.

Franc Hrastar

Zračenje delovnih

Jeseniška kotlina je znana po velikih količinah dima. Zanimiv je pogled s ceste pri Vrbi, kako se do višine - nekako do sredine Mežaklje dviga oblak dima. Še »lepši« je pogled z Jelen kamna ali Poljan, ko imamo sonce za hrbtom, na gibanje dimnih mas.

Značilnost vseh objektov železarne je diktiral postopen razvoj toka tehnološke proizvodnje, kakor tudi smer gradnje stavb: zahod-vzhod.

Zadimljenost in zaprašnost obratov povzroča več činiteljev:

- dimni plini, ki se skozi dimnike dvigajo v višje plasti ozračja, 60–100 m visoko;
- plini, ki nastajajo v samih halah;
- prah, ki se običajno vali v halah in

- dimi, ki jih zračni tlak pritiska k tlom (odvisno od vremenskih razmer).

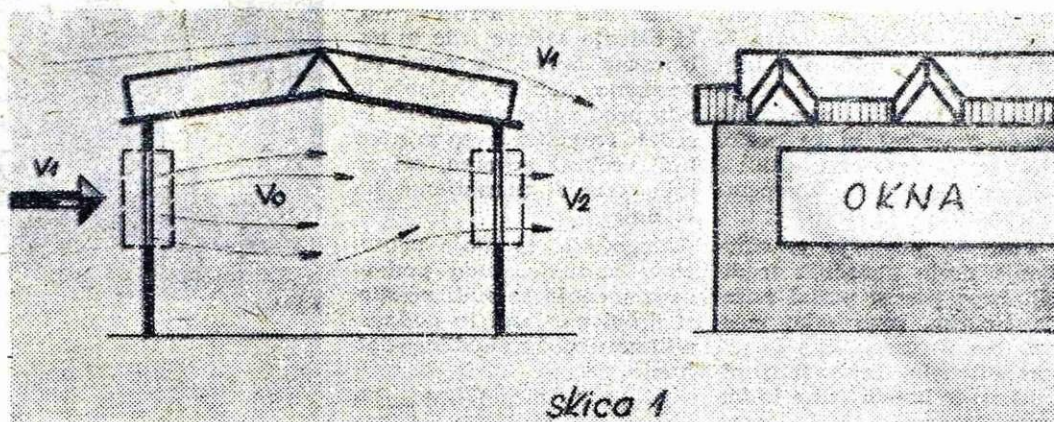
Tem nesnagam se pridružuje v halah še toplota, ki seva pri tehnološkem postopku jekla. Torej, dimni plini, prah in vročina so tisti, ki v proizvodnih halah, na delovnih mestih ustvarjajo utrujajoče ozračje za dihanje in počutje pri delu. Vsa ta problematika nesnage je gledana le skozi prizmo človeka v proizvodnji, ne zajema pa problemov naselij, zaselkov, okolice Jesenic in zemljišč, ki so lokacijsko prizadeta z dimnimi plini in prahom.

svetlobnikov z različnimi odprtini in vrati samo po zahtevku toka proizvodnje. Zamišljen je bil naraven vzgon (dvig) lažjih vročih plinov, toda tako naravno prevetravanje hal ne deluje, razen v izjemnih primerih zračnih tokov, ker ni bil upoštevan važen element naravnega vleka: **STRUJANJE ZRAČNIH TOKOV.**

Tam pa, kjer vsaj deloma lahko reguliramo zračenje z nadsvetlobniki ali zračniki (Javornik) so prav vsi vrteči elementi zarjaveli, da jih sploh ni mogoče odpirati. Pri vseh prezračevalnih odprtinah je problem, kako priti do odpirala, ki so vsa na strehah in kdo naj bi bil dolžan skrbeti v obratu za pravilno prezračevanje hal.

Vse vrteče elemente pripiral bo treba graditi iz nerjavečih materialov z možnostjo enkratnega mazanja vsaj v nekaj letih.

Pri rekonstrukciji železarne, ko predelujemo tudi hale zaradi strojnih naprav, bi marsikateri problem prezračevanja lahko rešili z malen-

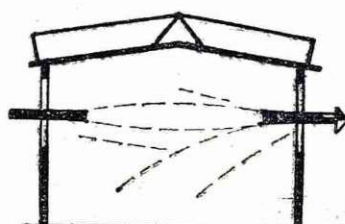

skica 1

ustvarja le turbulence v hali. V = hitrost strujanja v m/sek.

V_1 , ki je večji od V_0 in V_2 , ustvarja na drugi strani hale delni vakuum; tako je V_2 manjši od V_1 .

Skica 2 prikazuje vsa okna

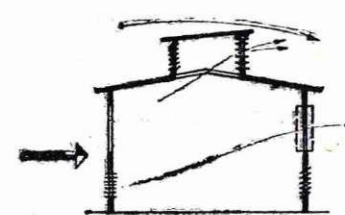
skica 2

odprta v obeh stenah pri bočnem vetru; nastane preprih.

Skica 3 kaže vlek v osi ha-

ha, kar povzroča niz obolenj, odpravili v precejšnji meri.

Da bo nekaj konkretnih primerov ozračevanja bolj jasno, je zanimiv osnovni princip zračenja hal:

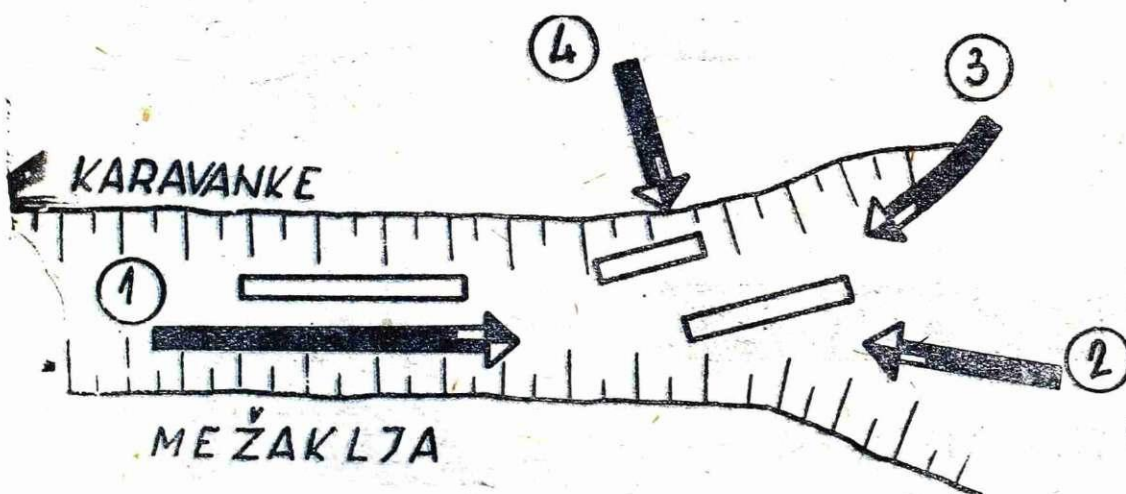
skica A

Skica A — bočni veter: okna, na katera pritiska veter, je treba zapreti in odpreti žaluzije, na nasprotni strani pa prav obratno. Skrbeti je treba, da so preseki odprtin (m^2) — (žaluzije in okna) v razmerju odprta in da jih sorazmerno brzini vetra pripiramo in odpiramo. Večina hal je grajenih pri nas v približni osi doline (to je v osi strujanja zračnih tokov) in so bočna zračenja v glavnem nezanimiva.

Težji primer je zračenje v osi hale (skica B). Pogoji funkcioniranja zračenja so

prav taki kot pod A (zaprite in odprte odprtine). Strujanje skozi halo mora biti omejeno na hitrost, ki jo reguliramo do meje občutka prepiha in dviganja prahu. V letnem času ni tako kritično, ko posebno v jutranjih urah hladni zrak, ki je težji, spodriva in dviga dušljive pline. Običajno je opoldansko in večerno ozračje najslabše. Opoldanska vročina segreje zrak zunaj, zato postaja lažji in vstopa že topel v hale. Vzgon je slabši in dosti težje spodriva pline iz hal. Zvečer ob menjavi vetrov nastopi brezveterje, stanje mirovanja zračnih mas. Seveda bi s pravilnim zapiranjem in odpiranjem primernih odprtin po sončnem zahodu lahko v kratkem času atmosfera v halah postala takoj znošnejša, ker začno zvečer vejati zračni tokovi.

Zračniki, ki so grajeni kot nadsvetlobniki v navpični legi, morajo imeti dovolj velik presek. Uporabljamo jih kot nadsvetlobnike, na katere se ne useda prah tako intenzivno kot na poševne. Gradnja zračnikov je po dosedanjih

Proizvodne hale na Jesenicih, Javorniku in Belškem polju so locirane skoraj vse paralelno v smeri doline Save. Strujanje vetrov v tej dolini je nizvodno (1) ali v nasprotni smeri (2). Nastopata pa še veter, ki mu pravijo Tržičan (3) in za javorniške obrate značilen vlek iz Trebeže (4). Omembe vredna in vodilna sta vleka po jeseniški kotlini (1) in (2). Vleka (3) in (4) sta le kratkotrajna. Vsem tem osnovnim elementom: terenski konfiguraciji, tehnološkim zahtevkom lokacije hal in naravnim vremenskimi činiteljem bi morali poskušati čimbolj prilagoditi oblike hal. Večina hal je bilo zgrajenih z različnimi sistemi zračnikov, nad-

kostnimi deli. Najprej bi morali statistično ugotoviti v enem letu (pomlad, poletje, jesen, zima) koliko dni in v katerem času in kako dolgo nastopajo navedena strujanja. To bi bili osnovni podatki za projektiranje prezračevanja hal.

V mnogih primerih rešujemo zračenje in naravno osvetlitev delovnih mest skupaj, zato bodo skice zajemale skupne probleme:

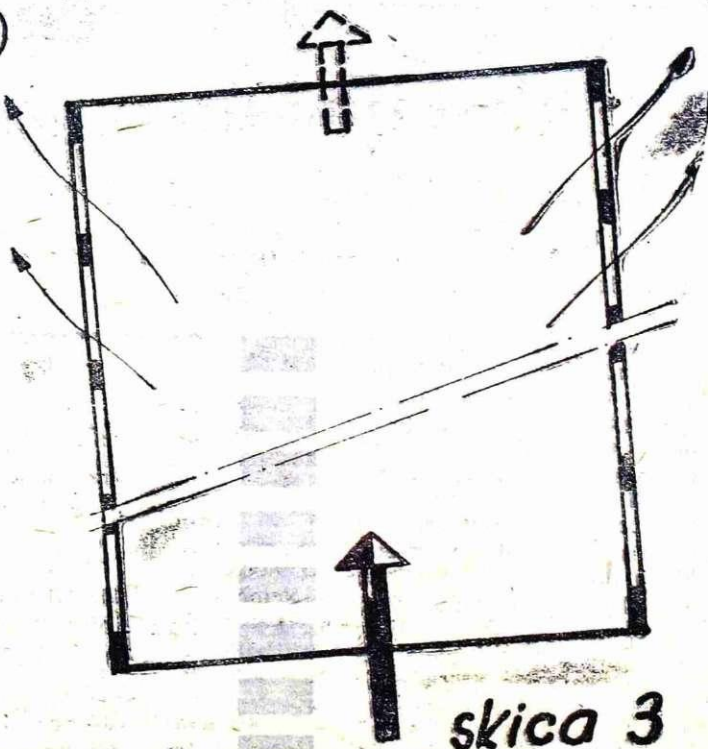
Nadsvetlobniki se ne odpirajo; poševnost šip je uporabna le v krajih s čistim zrakom. V železarstvu prah nasede, se zaje in zapre pot svetlobi.

Čiščenje ni učinkovito. Zračenja z naravnim vlekem ni. V skici (1) bočni veter

le, ki lahko povzroči samo preprih pri odprtih obeh čelnih stenah. Možno je še, da so vetru v osi hale odprta okna v vzdolžnih stenah (ali samo v eni) in čelna stena zaprta. V tem primeru je zračenje ugodno.

Če veter piha pod kotom na os hale pri odprtih oknih, kakor kaže skica (4), nastopijo horizontalne in vertikalne smeri vejanja zraka — prostorna turbulenca.

Vsi ti primeri nazorno kažejo, kakšen vpliv ima strujanje zračnih tokov (veter) v jeseniški kotlini na stalno prezračevanje hal (plin, prah, toplota). S pravilnim odpiranjem in zapiranjem odprtin na halah bi nevšečnosti zadimljenosti, vročine in prepi-

skica 3

prostorov - hal

opazovanjih njihove osnovne funkcije — zračenja — minimalna. Potrebno bi bilo študijsko obdelati obliko in presek zračnikov tudi z ozirom na zračne tokove. Vedno tudi naravno prezračevanje z ozirom na lokacijo hal ne bo učinkovito, ker izstopajoči plini in vroč zrak vstopajo v naslednjo halo, ki bi jo bilo treba zračiti (primeri v predelovalnih obratih in na Javorniku).

Nekaj konkretnih primerov naj ponazori, kaj bi lahko

ukrenili za boljše zračenje.

Valjarna 2400 je lokacijsko stisnjena pod hrib. S sonda-mi za ugotavljanje smeri ve-tra bi na treh mestih strehe merili in registrirali strujanje. Obnoviti bi morali čepe vrtilšč oken z medeninastimi in z mazno komoro; obnoviti vzvode oken, ki so vsi zarjaveli. Zamenjati bi morali žaluzije s tako konstrukcijo, da bi jih lahko odpirali in bi bil odpor izstopajočih plinov čim manjši. Naravno strujanje se-daj le omejuje zračenje, na-

mesto da bi ga pospeševalo. Na osnovi meritev vetra bi določili, kdaj in katere zračne odprtine je odpreti oziroma zapreti.

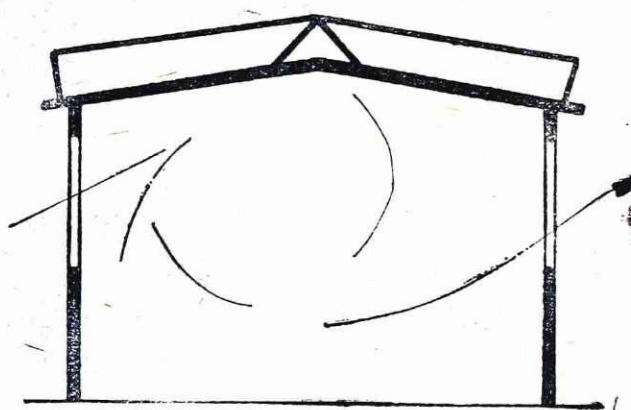
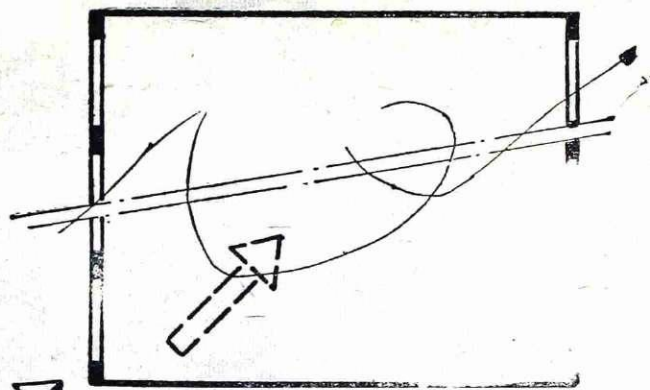
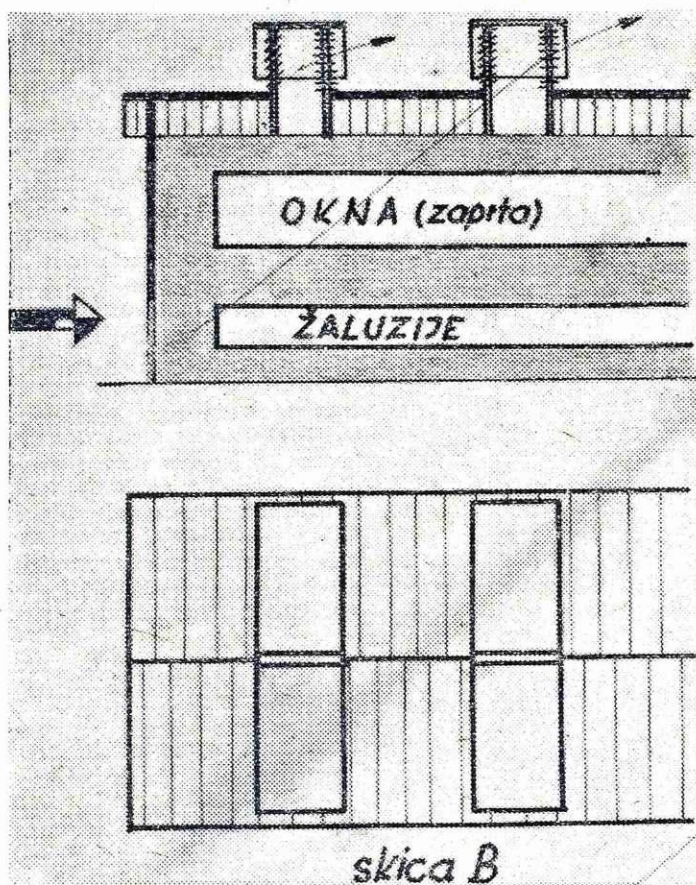
Podoben primer je v valjar-ni tanke pločevine. Na vseh krajih odprtine samo vrtniči-jo pline po hali. Zračniki so prepuščeni sami sebi, ker so nedostopno grajeni.

Dviganje strehe nad novo električno pečjo. Vročino in prah s peči in vročino iz martinarne bo treba pravilno cirkulirati in izkoristiti strujanje zračnih mas. Dvig strehe brez zračnikov še ne bo ustvarilo niti delnega zračenja (dvig strehe nima samo ta namen). Nasploh bi prečni zračniki dovolj velikega preseka z lahkotno regulacijo odpiranja in zapiranj proti vzhodu in zahodu v tem delu martinarne ustvarili ugodnejše ozračje. Seveda je ozračje odvisno tudi od meteoroloških razmer.

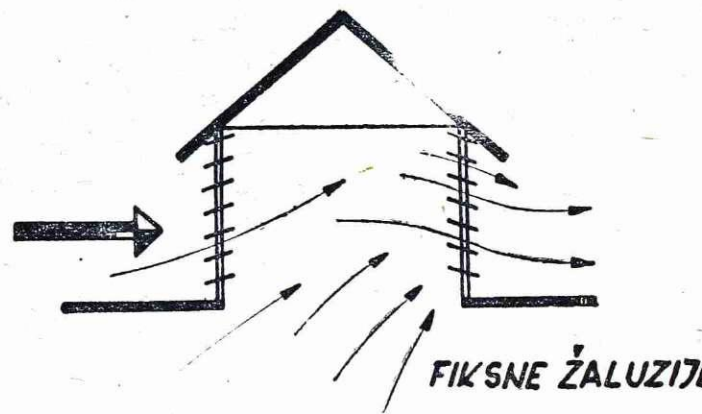
Striper hala ima izredno ugodno lego za zračenje. Posebno zapadni veter bo pritiskal v halo, zato bi morali biti zračniki narejeni prečno na halo. Projektant ni upošteval strujanja vetra in bo zato dobila hala bluminga velik del nečistega zraka skozi spodnji nezazidani del čelne stene.

Hala patentirnice, ki jo bomo gradili, bi lahko z ozirom na strujanje dobila že primerno konstruirane zrač-nike, kar bi moral projek-tant upoštevati.

Z nekaj dobre volje (zapi-ranje, vrat, nerazbita okna, pravilna manipulacija z ob-stoječimi odprtinami), z opazovanjem in malimi do-mislicami bi bilo ozračje v halah dostikrat znosnejše.

skica 4

tehnični feljton

Peletizacija - nov način priprave železne rude za plavž

Po letu 1955 se je začel uveljavljati poleg sintranja še drug način priprave drobne železne rude za uporabo v plavžu — peletizacija. Ta način se je predvsem močno razširil v ZDA in Kanadi, saj so povečali proizvodnjo peletov v teh dveh deželah od 2 milijonov ton v letu 1955 na 33 milijonov ton v letu 1962. Predvidevajo pa, da bodo proizvodnjo peletov v Severni Ameriki povečali v letu 1965 na 42 milijonov ton in v letu 1968 celo na 50 milijonov ton letno.

Tudi v drugih deželah so začeli v zadnjih letih posvečati vedno večjo pozornost proizvodnji peletov. To velja predvsem za Sovjetsko zvezo, Avstralijo, Japonsko, Zahodno Nemčijo in Švedsko. Zanimivo je, da se tudi nekatere dežele, ki sicer nimajo lastne železarske industrije, pač pa velike zaloge železne rude, ki jo izvažajo, zanimajo za proizvodnjo peletov. To so Peru, Venezuela, Liberija in druge, ki bi lahko izvažale pelete in s tem seveda znatno povečale ce-

no drobni rudi, ki se nabira pri eksploataciji železne rude.

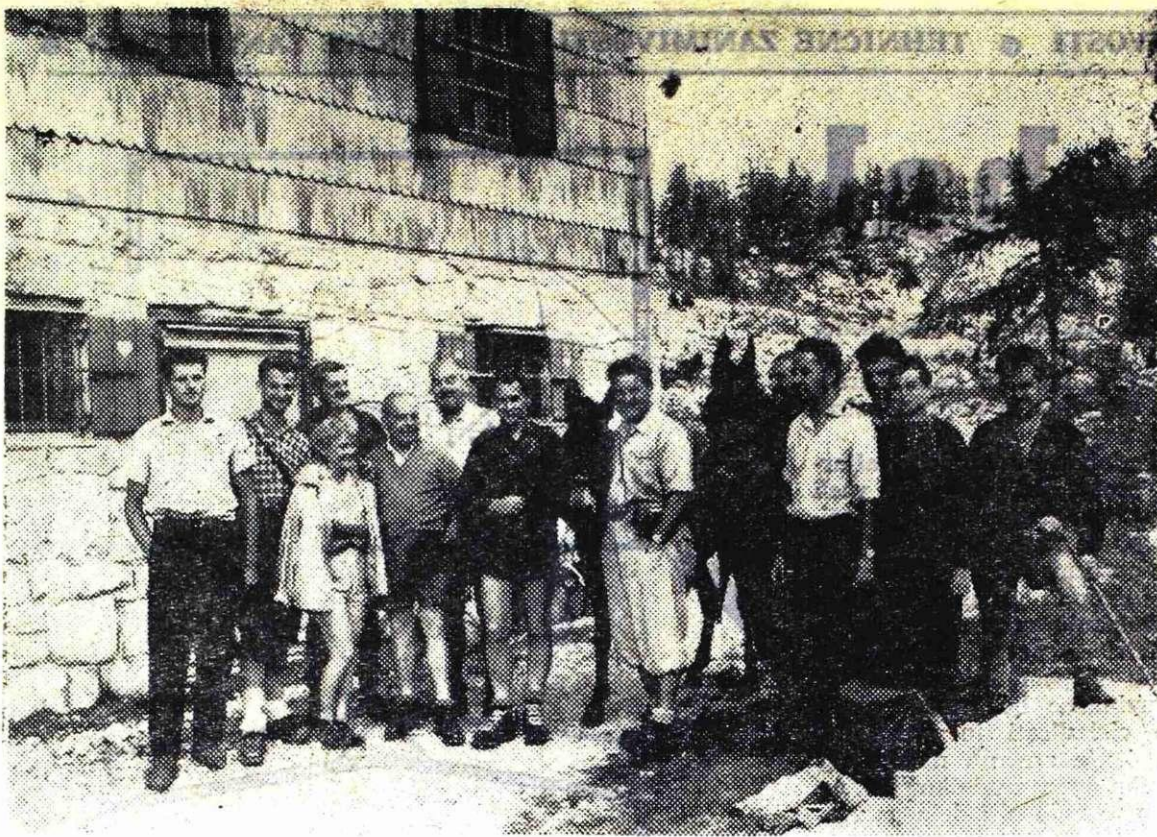
Proizvodnja peletov pride v poštev predvsem takrat, kadar imamo na razpolago zelo drobno železno rudo, ki povzroča težave pri sintranju in je zato peletiziranje bolj primeren postopek. Poleg tega je važno še to, da je za peletiziranje najbolj primerna železna ruda magnetit, medtem ko je hematit zaradi svoje kristalne zgradbe, ki je drugačna kot pri magnetitu, manj ugoden.

Pelete, ki imajo obliko krogle s premerom 5 do 30 mm, proizvajamo s postopkom, ki ga sestavljajo tri stopnje. Najprej je treba drobno železno rudo, ki ostane po klasiranju, v odgovarjajočih drobilnih napravah oziroma mlinih zmleti tako drobno, da velikost zrn ne prekorači 0,05 mm. Po končanem mletju je treba dodati manjše količine vezilnega sredstva, ki je običaj-

no bentonit in iz te mešanice napravimo v posebnem vrtečem se bobnu ali krožniku majhne kroglice — surove pelete. Ti surovi peleti so mehansko zelo občutljivi in bi pri transportu oziroma uporabi v plavžu kmalu razpadli. Zato jih v zadnji fazi procesa še žgemo pri temperaturi, ki je nekoliko nižja kot temperatura sintranja, da dobijo določeno mehansko trdnost. To zadnjo fazo lahko izvedemo v jaškasti ali rotacijski peči, ali pa na traku, ki je podoben napravi za sintranje. Ko je proces končan, so peleti takoj uporabni za zakladanje v plavž, prenesejo pa tudi transportiranje na mesto uporabe.

Primerjava med peleti in sintrom z ozirom na uporabnost v plavžu kaže, da so peleti v vsakem oziru enakovredni sintru, pod določenimi pogoji pa celo ugodnejši. Primerjava investicijskih ter obratovalnih stroškov med napravo za peletiziranje in sintranje pa kaže, da so ti stroški precej enaki. Zato mora biti pri odločitvi o izgradnji naprave za peletiziranje ali sintranje glavni odločujoči faktor uporabnost osnovne surovine — železne rude — za prvi ali drugi način ter uporabnost peletov ali sintra v plavžu.

Vsekakor pa kaže razvoj, da bodo peleti kot del vsipa za plavže imeli v prihodnje vedno večjo vlogo.

Raziskovalna ekipa v dolini triglavskega jezera

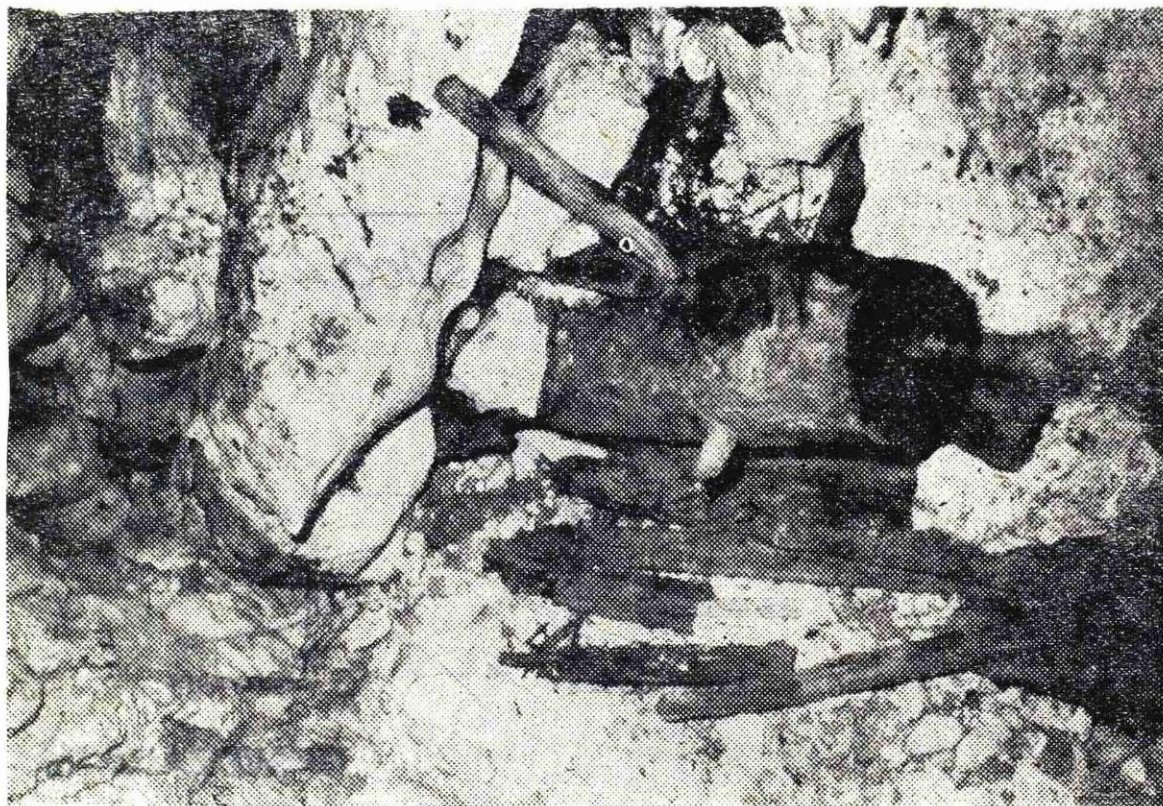
Akcija železarskega Železarne v Julijskih

Od 25. julija do 8. avgusta letos je trajala raziskovalna akcija v Julijskih Alpah, ki jo je po predhodnih načrtih izvedla ekipa za naš železarski muzej. Namen akcije je bil proučitev svojstev rudišč železarskih rud, predvsem bobovcev, način rudarjenja preteklosti in hidrogeokemično ter biokemično prospekcijsko železa.

Ker se z raziskavo bobovcev in ostalih rud na tem področju še nihče ni ukvarjal in to področje raziskoval, si je Tehnični železarski muzej zadal nalogo, teren raziskati in z zaključki dati znanosti svoj delež. S tem naj bi bila izpolnjena vrzel o genezi, morfologiji in tehnološki uporabnosti bobovca — rude, iz katere so pridobivali slavno noriško železo. Z raziskavami bobovcev in načinom pridobivanja železa iz njih si je Tehnični železarski muzej pridobil velik ugled v tujini, kar izpričuje strokovne ocene akademij, institutov in univerz rud.

ter posameznih znanstvenikov.

Tudi tokrat je naš muzej z akcijo uspel in dal Julijskim Alpam posebno znanstveno obeležje ter prispevek k zgodovini Gorenjske. Na dolgi poti, ki je obsegala področja Pokljuke, Fužinarske planote s triglavskega pogorjem in področjem Komne, smo se srečavali z geološko-morfološkim strukturami, ki so se krojile od zemeljskega srednjega veka do konca ledenih dob. Julijske Alpe, ki so dno morja Tetide, so dale za našo akcijo mnogo gradiva pri proučevanju sekundarnih rudišč železnih rud.

Zasut rudarski vitel v jami nad planino Viševnik

Najdišče bobovca pod Mesnovcem

V rudnem iasku — geolog, sneleoloz in kemik

tehničnega centra Jesenice Alpah

Za izvedbo naši nalog smo poleg železnih rud zbirali še dopolnilno gradivo kot so kamenine, zemlje in vode. V gozdnem predelu Julijskih Alp smo zbrali mnogo vzorcev smrekovih iglic za biokemično proučevanje železa. Glede na koncentracijo ionskega železa, dobljenega v pepelu iglic, smo predvideli sistematično proučitev orudenja določenih sektorjev. Tam, kjer naj bi pričakovali orudenje, naj bi bila koncentracija železa znatno večja v pepelu iglic, kot pa v predelih, kjer orudenja ni. Prav tako bomo z geokemično metodo proučili zbrane vzorce humusa, ilovice in voda na področju Julijskih Alp.

Proučili smo stare rudne kotanje, jame in brezna, kraške pojave ter vse, kar je v zvezi z zgodovino rudarstva za bohinjske topilnice, ki so bile na obronkih gora in v dolinah. Kjerkoli smo opazovali in nabirali gradivo za naše bodoče preiskave, smo na licu mesta določili vzorce, jih okarakterizirali in vnesli v posebej za to namenjene geografske karte. S seboj smo imeli merilne instrumente in laboratorijsko opremo za izvedbo fizikalnih in kemičnih metod, s pomočjo katerih smo že na terenu dobili določene podatke. Ena od nalog je bila tudi, da smo ugotavljali ledinska imena in domače izraze v zvezi z rudarjenjem in oglarjenjem. Posebna težava je bila pri iskanju delovnih rudišč iz obstoječih arhivnih podatkov o rudarjenju ter navedbe po Haquetu, Marlotu in Müllerju. Naša ekipa je bila specializirana, zato je imel vsak član svojo zadolžitev in naloge, le pri večjih akcijah smo vsi sodelovali, tako npr. pri odkrivanju in raziskovanju globokih rudarskih jam. Najpomembnejši jam za proučevanje sta bili na južnem pobočju Hribarice in nad planino Viševnik. V prvi jami, ki je bila globoka 30 metrov, smo našli leščerbo in rudo, v drugi pa mnogo rude in lesenih predmetov kot so lestev, odri in vitel. Ta jama, ki je bila v zakraslem dachsteinskem apnenecu, je nudila opazovalcu pogled v preteklost z občutkom groze in pomilovanja zaradi

pogojev, pod katerimi je rudaril človek. To je bila stara jama. V skalnati razpoki smo našli ožgano trsko in ogorke, kar je bila edina rudarjeva luč globoko pod zemljo.

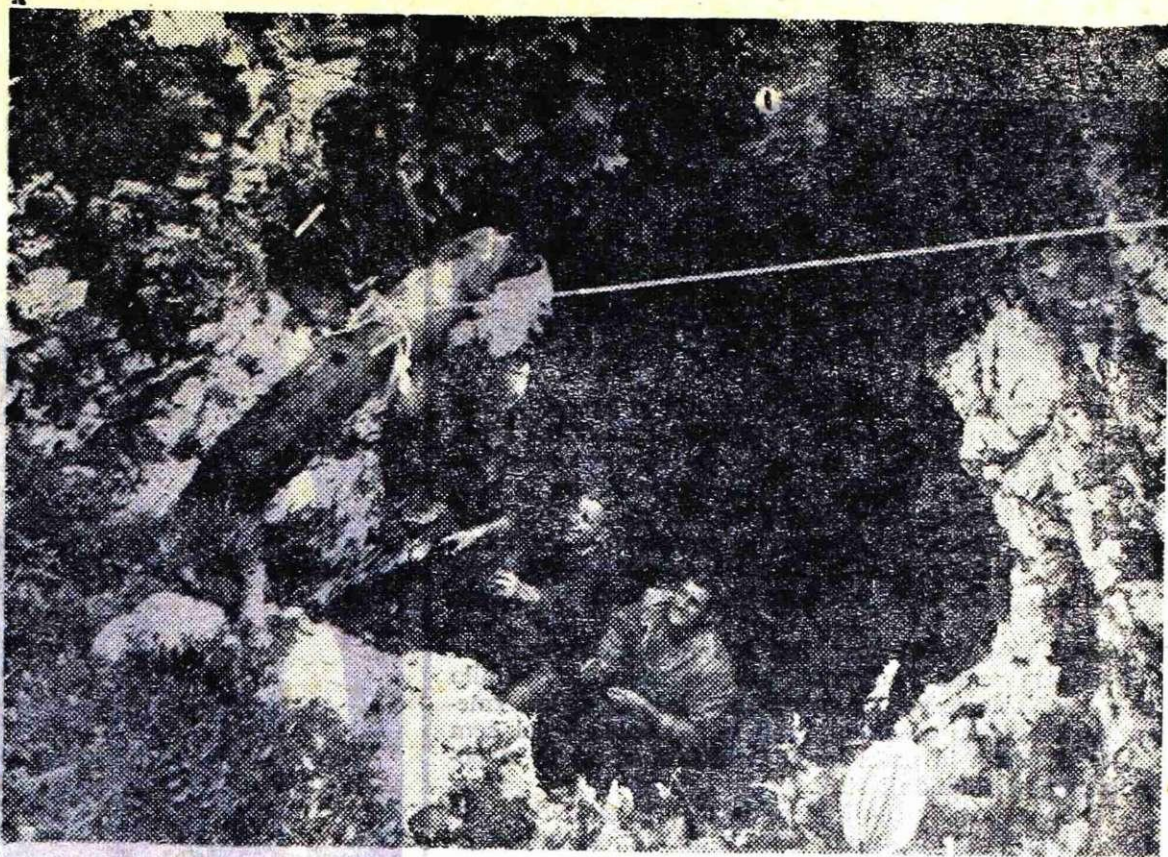
Na vseh ostalih področjih so sledovi tisočeri rudnih kotlov — dnevnih kopov, poleg njih pa »pralne luže«, v katerih so odstranjevali jalovino. Železno rudo smo našli vsepovsod in to na različnih višinah. Bobovo železno rudo smo našli v večjih količinah na Mesnovcu, Mladi, Medvedovcu in Doliču. Presenečeni smo bili, ko smo bobovec našli v višini 2600 m na Velikem Triglavu, 50 m pod križiščem gorskih poti s Triglava na Dolič in Planiko (Kugyjeva pot).

To čudovito železno rudo, katere nastanek še danes ni povsem jasen, najdemo večinoma tam, kjer najdemo tudi ostanke moren. Ležišča bobovcev so bila različna po obsegu in spremljajočih ostalih železnih rudah, kot npr. hematit in psevdomorfoze po piritu in markazitu. Poleg bobovcev smo našli tudi fragmente keramike tako na planinah Uskovnica, Krstenica, Jezero in Viševnik. To je bil dokaz na preteklost in človekovo udejstvovanje v rudarjenju. Fragmenti so po izgledu in kakovosti različnih starosti, kar nam bo omogočilo določiti obdobje rudarjenja bohinjskih gorjanov.

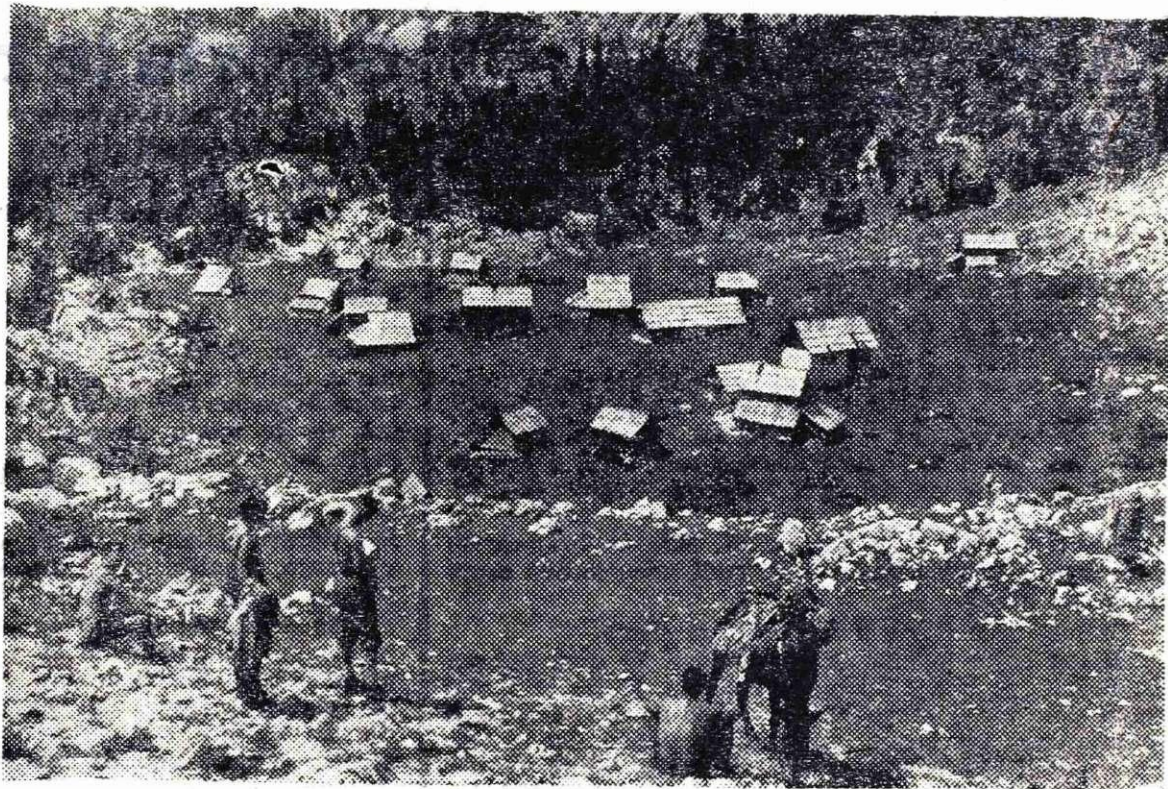
Zadnja postojanka naše ekipe je bila Planina na kraju, na področju Komne. Sama Komna je kamenita, široka kraška planota, baje nekdanje pribežališče Karnov pred napadalnimi Rimljani. Tu smo našli nekaj železne rude in do sedaj največje nahajališče silikatnih oolitov. Ta izredno lepa zaoblenost kremenovih zrn in njih sijaj nam bo morda velik pripomoček pri proučevanju bobovcev glede na nastanek in transport v kraškem predelu Julijskih Alp.

Ob zaključku naše napore poti nas je spremljala pesem Savice, odmev zvoncev s planin in čista voda Bohinjskega jezera. Za nami je bil čudovit kraški svet in mogočni oči Triglav — simbol vseh Slovencev.

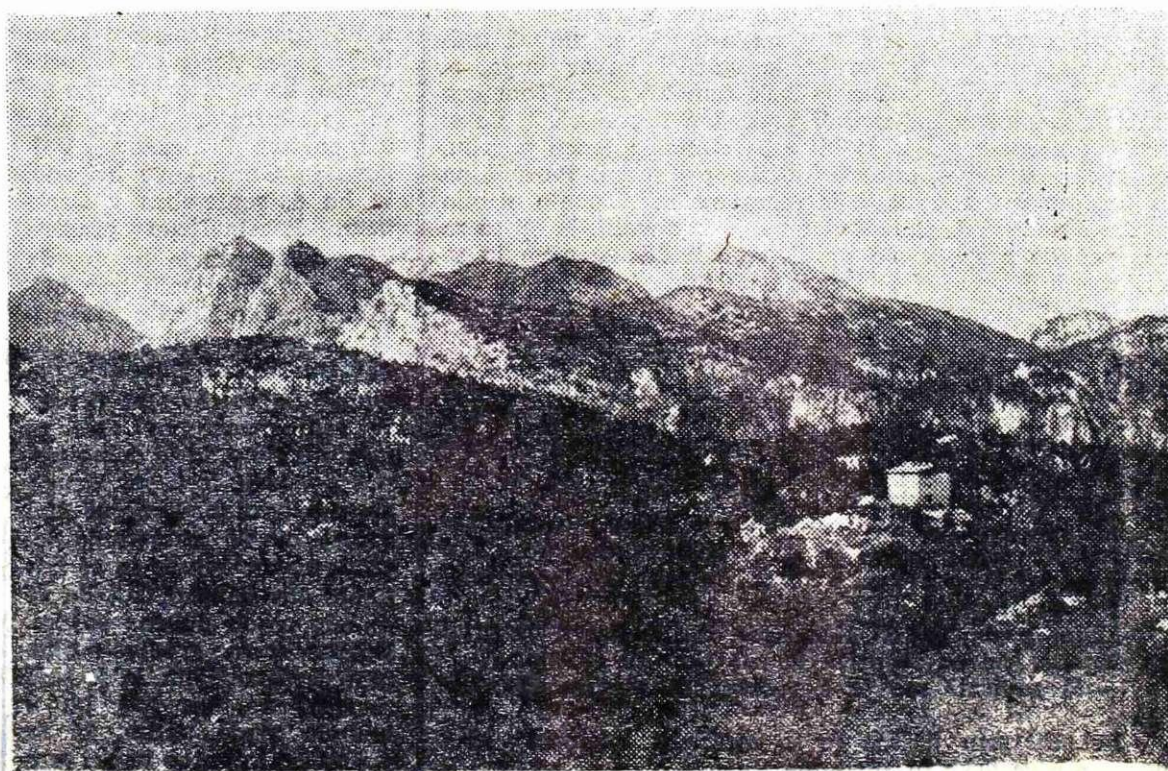
R. A.

Rudarski vitel po več kot 200 letih zapušča temno domovanje. Prenesli ga bodo v lepše prostore tehniškega železarskega muzeja

Na terenu — planina Laz

Komna — neraziškano področje keltskih gorjanov

SOHA ZOLTARJA DOMOVINE

Doma sem se držal le zaradi postelje in hrane, večina mojih prijateljev pa je delila s starši vsak trenutek sreče in stiske. Koliko bi zdaj dal za to, da bi me kdo slišal, poslušal! Prijatelji so danes kot jaz, možje. A jim je bila, ko so bili še otroci, trava trava, kamna pa, mislim, niso nikoli jemali resno. Pogovarjati se z drevjem, kamni in vodo preveč izdolbe človeka. Odnáša ga na neznane bregove in ga pušča tam, kjer te ljudje potem sprejmejo kot dar.

Počasi, zelo počasi sem rinil iz sanjskega sveta.

Ujel sem se na Finžgarico, zazvenel sem, kot je bilo njej prav. Nesla je vodo z našega dvorišča in se kot zmerom pred svojimi visokimi vrati oddihovala. Sedel sem na njenih štokih in pasel kure. Približala se mi je in postavila nogo na spodnji štok.

— Tebe pa tepejo, kaj? je rekla tiho in pogledala na okoli. Rekla je mehko, prizadeto, z glasom, ki odpre je-zove solza.

Pogledal sem predse in potolkel s šibo po lesu. Poiskala me je z očmi.

— Sem se sliši, je nadaljevala, sem! Uh, poznam ga še od prej, tvojega ata, zmeraj je bil hudoben.

To je bilo za solze dovolj. Smuknil sem za njo na dvorišče. Pes Iljon je smrdel po gnili ilovici. Ogaben vonj je zaudarjal iz njegovega sivega kožuha. Bil je popadljiva in prekanjena zver. V brajdi, ki me je takoj zamikala, pa so že zoreli grozdi. Finžgarica je v predalu poiskala cigareto.

— Le prižgi, sem ga ne bo!

Vzel sem cigareto in jo z velikim zaupanjem kadil.

— Saj te večkrat vidim, ko vlečeš, se je zasmejala. Če bi povedala Jožu, bi te, kaj?

Povzdignila je preteče svoj glas, ko da sta v vojni z mojim očetom:

— Nič se ne boj, le povedati ne smeš, kje dobiš.

Znova je odprla predal. Dala mi je feldpost dopisnico, naj jo preberem. Pisal ji je mlajši sin s fronte.

— Veš, je rekla, ko je dopisnico spet vzela nazaj, pisala bi mu, pa imam slabe oči. Pa glava je zanič, in roke. Poglej!

Razprostrla je roke kot peruti. Bile so hrapave in preprežene z vijoličastimi žilami. Tudi sama je bila osupnjena nad njimi.

Obljubil sem ji, da ji bom napisal pismo.

Njena bajta je bila na bregu Save. Iz samega betona. Pokrita je bila z lesenimi skodlami, ki jih je skoraj vsako zimo nekaj pregnalo. Zato se je dolgi Tonej, ko je pobralo sneg, ves mesec pretegoval po strehi. Otroci smo mu podajali klešče, žago, vrstico, sekiro in žeblice. Če nisi bil dovolj hiter, te je vzdignil nad glavo, ko je prišel dol, in spustil na trebuh. Potem je na ves glas oznanil s strehe, da si ga spustil v hlače.

Tonejeva bajta je bila polna samih skrivnosti, ki so vzbujale strah in spoštovanje, ne le otrokom, ampak tudi odraslim. Zraven Iljona, ki je smrdel kakor kuga, si slutil, da je tu še puška in kak samokres. Za Tonejevo naklonjenost smo se morali vsak dan sproti vleči. Če si mu včeraj pomagal in si bil zato doma še tepen povrh, ni imelo to danes nobene veljave pri njem. Pozabil pa je tudi na kazen, ki ti jo je včeraj naložil. Toneja ni bilo lahko doseči vsak dan. Kadar pa je le dovolil, je bil to za nas več ko praznik. Po prstih smo hodili za njim in se prilizovali Iljonu, ki je švigal trdo mimo nas. Bil je tak kot Tonej, dober in slab. Tudi to mrho ni bilo lahko pretentati s svojo ljubeznijo. Če pa si jo, bi popadla samo smrt. Toda Iljon bi ne bil pes, če bi nekega dne ne poiskal koklje v drvarnici. Na mah jo je zadavil. Tonej je vzel zidarsko kladivo in povedal Iljonu, da bo crknil. Pes je to dobro vedel. Stopal je za svojim gospodarjem ves uničen. Ob bregu Save ga je Tonej prijel za spodnji del gobca kakor opeko in ga ubil.

Tri tedne po Iljonovi smrti pa so Toneja počakali v kuhinji nemški policisti in ga »prostovoljno« poslali v Rusijo. Zdaj je že leto ali več tam, ko mu pišem to pismo:

Dragi Tonej!

Mama pravi, naj Ti pišem jaz, Dreja. Pravi, da pridi na dopust. Vsi so že prišli in zdaj kar tu služijo.

— Si zapisal? me je z vzdrhtelim glasom vprašala stara.

Pokazal sem ji, kje je to zapisano. Pogledala je v nerazumljive črke in zdvomila.

— Saj bo vedel, a ne, kaj mislim? je rekla.

Preteče je povzdignila glas:

(Dalje prihodnjič)

Na Jesenicah je v telovadnici gimnazije odprta razstava »Leto 1943«

Odprta je razstava »Leto 1943«

V soboto 17. avgusta so v telovadnici gimnazije na Jesenicah odprli razstavo »Leto 1943«. Slavnostne otvoritve so se udeležili predstavniki družbeno-političnih organizacij jeseniške občine in drugi gostje.

Razstavo je odprl tovariš Franc Konobelj-Slovenko in je v svojem pozdravnem govoru dejal, da so spomini na slavne dni iz druge svetovne vojne še vedno živi, kljub temu, da je minilo že osemnajst let, odkar so Italijani oziroma Nemci zasedli naše kraje. Razstavo »Leto 1943« je pripravil gorenjski muzej v Kranju, tehnični muzej Železarne Jesenice pa dopolnil z nekaterimi, doslej še neobjavljenimi dokumenti. Dokumenti iz leta 1943, ki so zbrani iz vseh krajev naše Gorenjske, so pregledno razvrščeni in urejeni tako, da imajo obiskovalci razstave z Jesenic ter gornjesavske doline možnost, da si lahko hitro ustvarijo sliko o dogodkih iz tistih časov. Razstava »Leto 1943« je na Jesenicah odprta v času, ko se pripravljamo na veliko proslavo 20-letnice ustanovitve Prešernove, Vojkove in Gradnikove brigade, ki bo 8. septembra v Cerknem. Razstavljeno gradivo ponovno opozarja na to, da je bilo v omenjenih treh brigadah veliko število Gorenjcev, ki so se borili proti okupatorju. Tov. Konobelj je poudaril, da so temvrsne razstave zelo pomembne tudi za našo mladino, ki le delno pozna dogodek iz časov druge svetovne vojne, ker pač živi v času, ko so razmere že povsem normalizirane in se življenje odvija tako, kot da še ni bilo nobene vojske. Dokumentarno gradivo o okupatorjevih zločinih, ki je tudi razstavljeno, pa naj bo v opomin vsem tistim, ki še vedno želijo vojno in pri tem pozabljajo, da je zadnji čas, da orožje pokopljemo globoko pod zemljo.

Organizatorji razstave so nam povedali, da si razstavo, ki je odprta v telovadnici gimnazije, ogleda vsak dan okrog 150 do 200 ljudi, kar pomeni, da je med prebival-

ci našega kraja zanjo veliko zanimanje.

Razstava bo odprta do 8. septembra, to je do srečanja gorenjskih in primorskih partizanov v Cerknem. Gradivo, ki je razstavljeno, si lahko ogledate ob delavnikih od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure ter ob nedeljah od 9. do 12. ure.

Srečanje primorskih in gorenjskih partizanov

V zvezi s spominsko svečanostjo, ki bo 8. septembra 1963 v Cerknem ob 20-letnici vstaje primorskega ljudstva pod nazivom »Srečanje primorskih in gorenjskih partizanov«, bodo iz mladinskih odredov predvojaške vzgoje ustanovljene posebne enote, ki bodo imenovane po nekdanjih brigadah 31. divizije in odredih.

Občinski pripravljalni odbor za proslavo v Cerknem bo organiziral pohod Jeseniško-bohinjskega odreda, ki ga bodo sestavljali mladinci predvojaške vzgoje. Pohod bo trajal tri dni, v nedeljo 8. septembra pa bo prispel v

Cerkno na slavnostni prostor. Odred bo štel 200 ljudi, kateremu se bo na predvečer proslave priključilo še okrog 50 starih borcev. Na tej poti bo odred izvajal razne akcije. Tudi kulturna skupina DPD Svoboda »Tone Čufar« Jesenice bo v Bohinju in v Gorjah nad Cerknem priredila partizanski miting z narodnimi plesi, borbenimi, narodnimi in umetnimi pesmimi in recitacijami. Da bi se te spominske svečanosti v Cerknem lahko udeležilo tudi ostalo prebivalstvo našega mesta, bodo peljali na dan proslave v Cerkno posebni avtobusi.

ALI JE TO NAŠA KULTURA?

Vratarji glavne pisarne so prejeli iz našega tabo-
ra v Kaštel Lukšiču »le-
po« razglednico. Člani na-
šega kolektiva, ki so se
tam mudili od 31. julija
do 11. avgusta, so se jih
spomnili z res »kulturni-
mi« pozdravi. Seveda ne
moremo trditi, da so pri
tem sodelovali vsi. Brez
dvoma pa ni bil en sam
avtor domislice in de-
ja-
nja, ki kaže na pomanj-

kanje osnovne kulture in
ne dela časti nobenemu
izmed avtorjev ali pa sa-
mo podpisnikov.

Vratarji glavne pisarne
vključno z namestnikom
se vsem, ki so sodelovali
pri »pozdravih« zanje, le-
po zahvaljujejo, pričako-
vali pa so od izobražen-
cev, po razglednici sodeč
so avtorji to bili, nekoliko
več smisla za solidnost
tudi tedaj, kadar v glavi
šumi dalmatinska kaplji-
ca.

Kaj bomo gledali v kinu?

Iščemo podatke • Personalne vesti

Kino »Radio«

24. do 26. avgusta špansko-italij. barvni film GREH LJUBEZNI, ob 17. in 19. uri, 26. 8. samo ob 19. uri.
27. do 28. avgusta angleški VV film GANGSTERJI, ob 19. uri.
29. do 30. avgusta ameriški film ČUDODELKA, ob 19. uri.
31. avgusta ameriški film KRVNIK IZ NEVADE, ob 17. in 19. uri.

Kino »Plavž«

24. do 25. avgusta ameriški film SADRINA, ob 18. in 20. uri.
26. do 27. avgusta špansko-italij. barvni film GREH LJUBEZNI, ob 18. in 20. uri.
29. do 30. avgusta angleški VV film GANGSTERJI, ob 20. uri.
31. avgusta nemško-italij. film MARINA, ob 18. in 20. uri.

Kino Zirovnica

24. avgusta ruski barvni CS film RDEČA JADRA.
25. avgusta jugoslovanski film NEVARNA POT.
28. avgusta špansko-italij. barvni film GREH LJUBEZNI.
31. avgusta angleški VV film GANGSTERJI.

Kino Dovje

24. avgusta jugoslovanski film NEVARNA POT.
25. avgusta ruski barvni CS film RDEČA JADRA.
29. avgusta špansko-italij. barvni film GREH LJUBEZNI.
31. avgusta ameriški film SADRINA.

Kino Koroška Bela

24. avgusta angleški VV film GANGSTERJI.
25. avgusta italijanski barvni CS film LJUBIM, LJUBIS.

26. avgusta ameriški film SADRINA.

31. avgusta ameriški film ČUDODELKA.

Kino Kranjska gora

24. avgusta italijanski barvni CS film LJUBIM, LJUBIS.
25. avgusta angleški VV film GANGSTERJI.
28. avgusta ameriški film SADRINA.
31. avgusta špansko-italij. barvni film GREH LJUBEZNI.

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 23. avgusta od 12. ure do 30. avgusta do 12. ure.

Zahodni del Jesenic: dr. Milan Čeh, Jesenice, Cesta maršala Tita 88, telefon 245 — interni 728.

Vzhodni del Jesenic: dr. Avgustin Tancar, Cesta maršala Tita 27, telefon 278.

ZAHVALA

Ob prezgodnji izgubi našega dragega moža in očeta

ANTONA ERZENA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni sosedom za njihovo požrtvovalnost ter dr. Rusu za lajšanje trpljenja. Zahvaljujemo se tudi govornikom za poslovične besede ob odprtem grobu ter njegovim sodelavcem iz valjarne 2400 in darovalcem vencev in cvetja.

Žalujejoči: žena z otroci

Danes objavljamo novo fotografijo. Kdor bo o njej kaj vedel, naj to sporoči Tehničnemu muzeju ZJ

ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE INVALIDNIH IN DRUGIH OSEB NA JESENICAH

razpisuje

delovni mesti za

2 KVALIFICIRANA STRUGARJA
z najmanj dve leti prakse

Pismene ponudbe pošljite na upravo zavoda.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Prednost imajo kandidati, ki imajo stalno bivališče v gornjesavski dolini.

Za čas od 1. do 15. avgusta 1963:

62 sprejetih delavcev, 44 obračunanih delavcev, 11 sprejetih uslužbencev in 1 uslužbenec obračunan.

UPOKOJENI SO BILI NASLEDNJI SODELAVCI:

Franc Lah, 1904, martinarna — v ZJ 16 let; Ivan Ličof, 1908, hladna valjarna — v ZJ 34 let; Jože Bajt, 1908, javornik I — v ZJ 16 let; Anton Benet, 1908, mehanična delavnica — v ZJ 26 let; Stanislav Čufar, 1907, konstrukcijska delavnica — v ZJ 28 let; Barbara Erlih, 1907, GEZ — v ZJ 19 let; Marija Javorski, 1910, GEZ — v ZJ 21 let; Franc Klinar, 1906, javornik I — v ZJ 31 let; Janez Novak, 1908, nadzorna služba — v ZJ 28 let; Vinko Oman, 1906, vozovna delavnica — v ZJ 22 let; Anton Pogačnik, 1934, nadzorna služba — v ZJ 5 let; Apolonijsa Rev, 1895, GEZ — v ZJ 15 let; Franc Vidic, 1908, plinski generatorji — v ZJ 39 let; Janez Zajšek, 1908, livarna — v ZJ 21 let in pol.

UMRLI:

Anton Eržen, 1912, valjar na 2400 — ogrevalec. — Svojem naše iskreno sožalje!

POROKE:

Matež Malej, elektrodni oddelek — z Marijo Zupančič; Jovan Mitkovski, javornik II — z Rado Ristovo. — Čestitam!

RODILI SO SE:

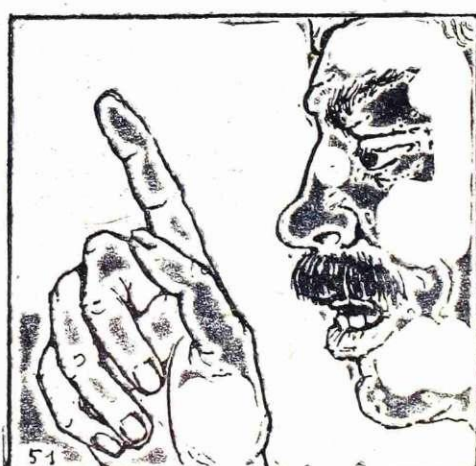
Inž. Valentinu Črvu, tovarniški komite ZK — deček; Zvonku Žmitku, transport — deklica; Alojzu Klinarju, javornik III — deček; Francki Jensterle, OTK — deček; Ivanu Gašperčiču, žičarna — deklica; Petru Smoleju, javornik II — deček. Čestitam!

Slika 49 — Že prej so se bili dogovorili, da je hodil odslej vsak dan eden k pouku. Dobro je, če vemo, kaj se dogaja v šoli, so si dejali. Naslednje jutro je šel v šolo Črtomir. Ura je bila že daleč čez osem, vendar učiteljice se ni bilo v učilnici. Otroci so bili nemirni. Vpili so in skakali po klopih. Namesto učiteljice je prišel proti koncu prve ure v razred upravitelj. Majhen, suh možičelj, hud načist, ki je hodil celo k pouku v SA uniformi. Na rokavu je imel vedno širok rdeč trak s kljukastim križem. Najprej jih je dolgo, dolgo meril in ni nič rekel. Otroci so v strahu pričakovali, kaj bo.

Slika 50 — Pouk to dopoldne je bil kaj nenavaden. Upravitelj jih je ves čas spraševal, kdaj hodijo spat, ali so očetje zvečer doma, kdo zna najbolje žagati drva, koga ni ponoči nič strah in še mnogo podobnih stvari. Nazadnje je odbral kopicu fantov in jim rekel, da bodo v naslednjih dneh žagali šolska drva. Seveda bodo dobili dobro malico in naj bodo kar moč pridni. Črtomiru so določili za par bledega sina občinskega tajnika. Ta ni imel še nikoli žage v rokah. Zato je šlo postrani sem in tja. Žaga je kar naprej odskakovala. V drveh so bili žebji in Črtomir je vselej zastavil rez točno vanje.

Slika 51 — Upravitelj ju je nekaj časa opazoval, se zmrdnil in se posvetil drugim otrokom. »Ravno tako, kakor da se bomo zdaj v šoli učili žagati telefonske drogove,« si je dejal med zobe Drejc. Dobro je vedel, čemu vse to, a se je delal, ko da bi rad še to dopoldne razžagal vsa šolska drva, če bi jih mogel in znal. Žaga je bila kaj kmalu tako skrhana, da sta polena bolj pilila kot rezala. Popoldne je povedal tovarišema, kaj so počeli v šoli in vsi trije so se smejali do solz. Nemci so zaman stikali za nevidnim sovražnikom. Zato pa je dečke naslednji dan partizan Gašper trdo prijel v roko.

Jeseniškemu turizmu srečnejšo pot

(Nadaljevanje z 8-9 strani)
ve odpreti širši javnosti. Vsekakor pa bo nujno v bodoče, da temu poglavju posvetijo več pozornosti tudi občinska skupščina in njeni organi. Mogoče je predlog, da bi take ustanove postale splošno družbena last, umesten in vreden zagovarjanja.

Vzporedno je pred nami tudi naloga zaščite ostalih zgodovinskih in naravnih spomenikov. Pri tem smo napravili šele prve korake. Omenil sem že oživljanje narodnih tradicij in razvijanje naše folklorne, ki je pri nas tako bogata, da se tega niti ne zavedamo. Vasi v Gornjesavski dolini so tako pestre in naravni pejzaži v ozadju tako lepi, da je potrebno le malo truda, da ustrezemo raznim zahtevam tudi bolj zahtevnih gostov. Morda smo pri tem bolj zahtevni domačini, ker smo ob vseh teh lepotah že nekoliko otopeli.

In kje so naši gorenjski spominčki in drugo folklorno in narodno blago. Razen Višnjarijev krožnikov in vremenskih hišic skoraj ne vidimo takega blaga.

Kje so naši kulturniki, zgodovinarji, folkloristi, arhitekti in drugi podobni strokovnjaki, ki bi lahko pomagali. Toliko lepega imamo in kot da smo slepi. Pojdimo samo v Rateče, Podkoren, Dovje, v Rovte in pobrs kajmo po podstrešjih in idej bo na koše in za polne vozove. Pri tem bi lahko nekaj naših ljudi našlo zaposlitev. Zakaj ne bi ustanovili podjetja, ki bi prevzelo taka dela. Zgledujemo se po Kroparjih, kjer je njihova kovaška umetnost že skoraj zatopila, pa je danes zopet na visoki kulturni ravni. Nimajo nobenih zalog in naročniki čakajo po več mesecev.

Pri tem delu je treba le nekaj iznajdljivosti, dobre volje in nekaj delavk ter več strokovnjakov, ki so šli skozi šolo za umetno obrt in ki poznajo naše gorenjske razmere. Seveda bi ti izdelki morali imeti svojo kulturno vrednost. Mogoče bi pri tem celo lahko sodelovali jeseniški likovniki, če ne celo mladina višjih šol ter vajenskih šol železarne.

Vsekakor je to za Turistično društvo še nezorana ledina. Torej nalog je več kot preveč. Nujno bomo morali tudi mi enkrat vgrizniti v to jabolko in razumeti, da je to potrebno za kulturni dvig našega človeka in vložiti v to nekaj sredstev. Prepričani smo lahko, da se bo to bogato obrestovalo.

Mogoče še stavek o našem »Železaru«. Zakaj korak nazaj? Opustili smo res lepo mesečno revijo. V njej so našle nekaj svojega tudi naše žene, naši otroci, upoko-

jenci, partizani in vsi, ki so jih zanimala sedanje in stare Jesenice. Sicer imamo sedaj tedenski časopis, toda to je le časopis in mnogo lepega, ki je tudi sedaj objavljeno, gre le v stranišča in za star papir, namesto, da bi šlo v naše knjižne omare in služilo lahko tudi kot učilo našim otrokom, čez leta pa bi bilo to dragoceno zgodovinsko gradivo.

Mogoče bi se pomenili o tem z novo občinsko skupščino in bi tudi nekatere zanimive netovarniške zadeve bile objavljene v njem. Razmislimo tudi o tem.

Prepričan sem, da je tudi jeseniški delavec kulturen, če ima za to pogoje in če se mu pri tem pomaga. To nam potrjuje tudi bogata kulturna preteklost pred vojno.

Vsako odlašanje pa kaže bolj na nerazumevanje kot pa na pomanjkanje finančnih in materialnih sredstev in varčevanje.

Pred leti in še danes si radi ogledamo lepo urejene veletrgovine, toda kaj nam to koristi, če vidimo, da je to dobro in pametno ter tudi koristno, če se pa ničesar nismo pri tem naučili in vsaj del tega prenesli k nam v naša naselja, na Jesenice in koristili vsaj to, kar imamo lepega v naši neposredni bližini.

Mogoče smo manjši korak že napravili v vaseh Gornjesavske doline. Toda še tam nas bolj sili k raznim akcijam in ukrepom nastala situacija, saj so nas domačini in tuji turisti skoraj okupirali s svojimi željami in potrebami.

Menim, da bi tudi ta generacija, ki je največ žrtvovala, morala uživati dobrine, za katere so se morali težko boriti tudi Jeseničani. Če se ne motim, je to tudi napotilo naših najvišjih predstavnikov.

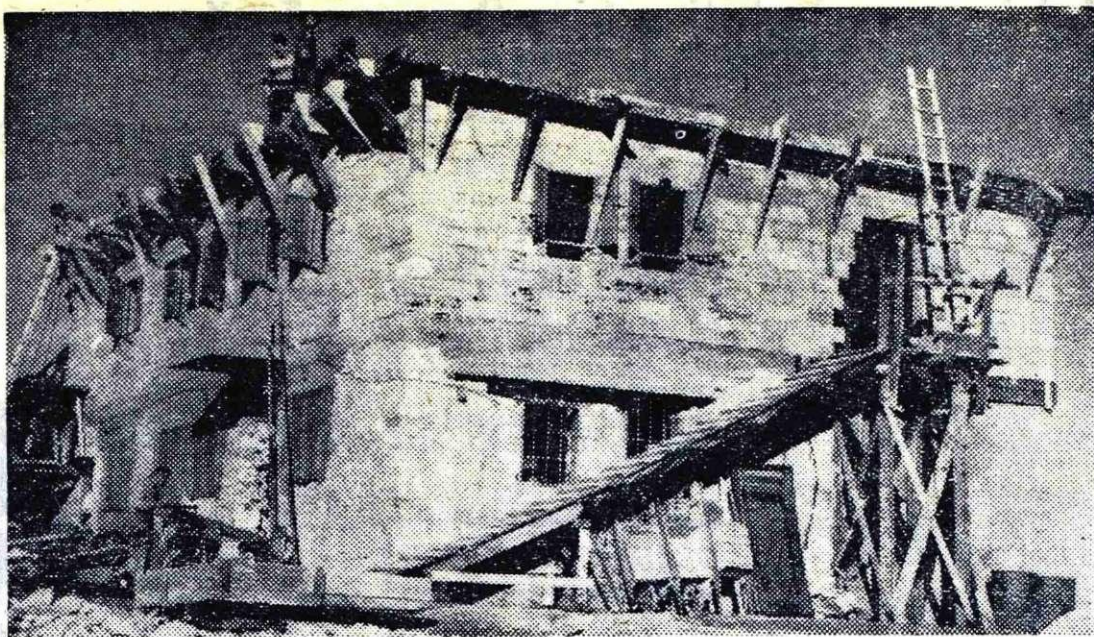
Vsekakor se bomo morali zavedati, da je Gorenjska in torej poleg radovljiske tudi naša komuna poklicana, da posveti turizmu znatno večjo pozornost, saj se bo to bogato obrestovalo.

Istočasno pa posvetimo več pozornosti tudi ostalim kulturnim vprašanjem. Le tako bomo koristili našemu delovnemu človeku, istočasno pa bodo v naših žepih ostale marsikateri devize.

Končno naj vemo vsi, da se dajo tudi Jesenice narediti privlačnejše.

Turističnemu društvu in ostalim, ki so poklicani te probleme reševati, pa želim, da to dobronamerno in mogoče precej ostro kritiko vzamejo kot napotilo in dober nasvet za nadaljnje delo, jeseniškemu turizmu pa v bodoče res srečnejšo pot!

Slovenko

25. avgusta bodo odprli nov Staničev dom, ki so ga v zelo kratkem času zgradili člani Planinskega društva Javornik - Koroška Bela. Tako bodo planinci z Javornika lepo počastili 70-letnico Planinske organizacije na Slovenskem. Na sliki gradbena dela pri novem Staničevem domu.

Za 70-letnico nov Staničev planinski dom pod Triglavom

Eno od najbolj delovnih planinskih društev je prav gotovo na Javorniku, ki se ponaša z več kot 800 marljivimi člani, ki pri svojem delu za napredek zdrave rasti in rekreacijskega planinstva ne poznajo utrujenosti niti jih ni strah naporov, žuljev in znoja

Planinci z Javornika in Koroške Bele so tudi pobudniki za najcenejši in najbližji pristop k jugoslovansko planinsko smučarskemu in turističnemu centru številka 1 na Velem polju in so že začeli z urejanjem doline Krme. Lani so se lotili še težje naloge — adaptacije stare Staničeve koče, ki je bila nujno potrebna temeljite obnove in povečave. Kar na Javorniku planinci rečejo in sklenejo, to tudi drži. V lanskem letu so v zelo težkih pogojih podrli staro Staničevo kočo pod Triglavom, ki je bila zgrajena v letih 1886/87. Pri svojem delu planinci z Javornika niso bili osamljeni in so dobili veliko zagovorikov po vsej Sloveniji, ki so tudi pozdravili nujno potrebno obnovo Staničeve koče. V zelo kratkem času so zgradili nov moderen Staničev planinski dom, ki bo prav gotovo ena od najbolj reprezentančnih stavb v naših gorah in še posebej v triglavskem pogorju. Gradbena

in ostala dela so v zaključni fazi, Staničev dom pa bodo izročili svojemu namenu v nedeljo 25. avgusta. Z ot-

planinskega dela v zgornjesavski dolini, 1903 — 1963.

Na ta dan bodo planinci z Javornika dobili priznanje za svoje vestno, požrtvovalno ter naporno edlo. Zato pohitimo v nedeljo 25. avgusta skozi Krmo in kot, z Bleda ali Bohinja, skozi Vrata po Tominškovi poti ali

Kam v soboto in nedeljo?

voritvijo novega Staničevega doma bodo počastili 70-letnico obstoja krovne planinske organizacije — Planinske zveze Slovenije, 1893 — 1963, ter 60-letnico organiziranega

čez Prag k velikemu planinskemu slavlju k novemu Staničevemu domu, da bomo čestitali in dali priznanje požrtvovalnim planincem z Javornika in Koroške Bele.

BELGIJA — Belgijsko železarsko podjetje Société Anonyme Métallurgique d'Espérance — Longdoz, ki že ima tri železarne, je zgradilo v bližini Liègeja novo jeklarno in valjarno. V jeklarni obratujeta dva kisikova konvertorja zmogljivosti 140 ton vsak, medtem ko je v valjarni univerzalno bramsko ogrodje, predogrodje in šest kvart ogrodi.

ZAHODNA NEMCIJA — V obratu Andernach podjetja Rasselstein AG je začela obratovati nova naprava za proizvodnjo bele pločevine na elektrolitski način. V izgradnjo so investirali 11,5 milijonov zahodnonemških mark. Največja obratovalna hitrost te naprave je 300 m/min., medtem ko je njena letna zmogljivost 170.000 ton bele pločevine. Obrat Andernach tega podjetja je znan po tem, da že nekaj let nazaj proizvaja več kot polovico celotne

proizvodnje bele pločevine v Zahodni Nemčiji.

SOVJETSKA ZVEZA — Po rezultati geoloških preiskav cenijo skupne zaloge železne rude v Sovjetski zvezi na okoli 72 milijard ton in od tega je 35 milijard ton primerljivih za izkoriščanje. V teh rezervah, ki se lahko izkoriščajo, prevladujejo siromašnejše vrste rud, tako da je povprečna vsebnost železa samo okoli 36 odstotkov. Zato je potrebno precejšen del teh rud pred uporabo v plavžih na ta ali oni način obogatiti.

ŽELEZAR — Glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Kopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice. Tel. int. 758 in 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«